Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען

היינט 10 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 59/1659	Łódź, Niedziela 10 marca 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג כה אדר א׳ תרפ״ט	Nr 59 1659

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

יודיש טעאַטער אין **פילהאַרמאָניע!**
20 נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן
און א. קאַמפּאַניעץ.

שטורמדיגער ערפאָלג! נאָר נאָך 1 מאָל! געוואַלדיגע בעגייסטערונג!
טויזענדער מענשען האָבען שטורמיש אַפּלאָדירט דאָס קינסטלערישע שפּילען פון

דאָרא ווייסמאַן

ענטציקט און בעגייסטערט זענען געוועזען די 5000 מענשען, וואָס האָבען געזעהען
„ווייב און געליבטע"

היינט נאָך האָט איהר די לעצטע געלעגענהייט צו זעהען אַנשעל שאָר׳ס גרויסע אַמעריקאַנער סענסאַציע מיט דער גרויסער אַמעריקאַנער קינסטלערין

דאָרא ווייסמאַן
– אין – אַנשעל שאָר׳ס
ווייב & געליבטע

2 יאהר געשפּילט אין אַמעריקאַ. 102 מאָל — אין קאַמינסקי׳ס טעאַטער אין וואַרשאַ.

היינט צום לעצטען מאָל אין פילהאַרמאָניע פאַר זייער אבּרייזע קיין אַמעריקאַ.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען פרייטאָג, דעם 8-טען מערץ 1929, 11 אזייגער אין אָוונד אין עלטער פון 43 יאהר
אונזער הייסגעליבטער מאַן, פאָטער, ברודער, שוואָגער און פעטער

נ. ע. משה בן ר׳ אברהם יצחק הכהן ז״ל טענענבוים

(סוחר פון דער פּאַפּיר-בראַנזשע — ג. דרוקערײַ-בעזיצער).

די לויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, דעם 10-טען מערץ 1929, 12 אזייגער פאַרמיטאָג פון טרויער-הויז קאָנסטאַנטינער 3, וועגען
וואָס עס מעלדען די אין טיפען טרויער פערבליבענע

פאַמיליע.

מיר טרויערן צוזאַמען מיט אייך **דאָראַ** און **מיכאַל מידלאַק**
צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון אייער הייסגעליבט קינד

יעזשיק

זייט געטרייסט!

אימע צימערמאַן,
משה שוואַרצבערג,
יוסטין קאַלמוס.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז שבת, דעם 9-טען מערץ 1929, 8 אזייגער
אין דער פריה פאַרלאָשען געוואָרען אין בליהענדער עלטער פון 1 יאָהר אונזער
הייס-געליבט קינד

נ. ע. יעזשי מידלאַק

די לויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, דעם 10-טען מערץ 1929, 12 אזייגער ביי-
טאָג פון שפּיטאָל „אננאַ מאַריאַ". די אין טיפען טרויער פערבליבענע

פאָטער, מוטער און שוועסטערל.

ב״ה **תנו כבוד לתורה** **אַ גראַנדיעזע אספה!** **תנו כבוד לתורה**

אין צוזאַמענהאַנג מיט די גרויסע „רבנים-קאָנפערענצען", וועלכע זענען פאַרגע-
קומען אין **וואַרשאַ** און **לאָדז** מיט די בעטייליגונג פון 40 **אדמו״ר**ים און
200 **רבנים** שליט״א וועט פאָרקומען **זונטאַג** פ׳ פקודי, ד. 10/III 6 אָוו.

א גראַנדיעזע אסיפה

אין **ווילקער-שוהל** זאַכאָדניאַ 56 מיט דער בעטייליגונג פון
הייגע **ראַבינאַט** און אייניגע **אדמו״רים** שליט״א, וועגען די רעטונגס-
אַקציע פאַר די 74 ישיבות אין צאָהל פון 10 טויזענד תלמודי-חכמים (כ״י)
פון פוילען און ליטאַ. – אַרויסטרעטען מיט דרשות וועלען די בעוואוסטע
הרבנים הגאונים פון פוילען און ליטא ה״ה א) הרב הגאון ר׳ **אהרן**
וואַלקין שליט״א אב״ד דפינסק (בעהמ״ח ה׳ בתים), ב) הרב הגאון ר׳ **פסח**
פרומקין שליט״א (אב״ד ור״מ דקברין), ג) הרב הגאון ר׳ **אברהם**
קאַלמאַנאָוויץ שליט״א (אב״ד דרקוב נשיא ישיבת מיר), ד) הרב הגאון
ר׳ **מנחם מענדיל ערליך** שליט״א (אב״ד דביסטריק)

א. ד. ט. „נצח ישראל וקיומו".

איינגאַנג פריי! פאַר פרויען איז רעזערווירט די ווייבער שוהל. איינגאַנג פריי!

8-טונג, קאַלאָניאַל-הענדלער!

דער קאַלאָניאַל-קליינהענדלער-פעראיין

צעגעלניאַנאַ 15

מאַכט בעקאַנט דאָס היינט, זונטאָג, דעם 10 מערץ ד. י. 4 אזייגער
נאָכמ. און 6 א זייגער צום 2-טען טערמין קומט פאָר די יעהרליכע

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

מיט אַ רייכען טאָג-אָרדנונג.

די פערוואַלטונג.

צו דער עפענטליכקייט.

איך ערקלער קאַטעגאָריש, אַז דער אַנאָנס אין
„נייעם פאָלקסבלאַט" פון 8. מערץ געגען דעם
וויצע-פּרעזעס ה׳ **העניעק ערליך** איז אַבסאָלוט
נישט אמת, איך האָב געגען איהם גאָרנישט. אַלס
סימפּאַטיע צום וויצע-פּרעזעס ה׳ העניעק ערליך
כּין איך ווי אויך די גאַנצע פערוואַלטונג, איבער-
געגאַנגען פון פעראיין פּעטריקאָווער 6 אין צענטר.
קליינהענדלער-פעראיין, זאַוואַדזקאַ 5.

איך וועל די שולדיגע אין זיך בענוצען מיט
מיין נאָמען צוציהען צו דער פעראַנטוואָרטליכקייט.

פערוו.-מיטגליד **משה בוגאַיעוויטש.**

צו דער עפענטליכקייט.

מיר ערקלערען קאַטעגאָריש, אַז דער אַנאָנס
פון „נייעם פאָלקסבלאַט" פון 8-טען מערץ געגען ה׳
יוסף עהרליך און זיין זוהן **העניעק עהרליך**

איז אַ שקר מוהלט

מיר האָבען צו די אויבענדערמאָהנטע הערען
גאָרנישט און די שולדיגע וועלען מיר צוציהען צו
פעראַנטוואָרטליכקייט.

מיכאַל ליכמאַן, שמואל מיגדאַל.

Dr. DONCHIN

מאַניושקאָ, טעלעפאָן 9-97

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען
נעמט אָן טעגליך פון 10–1 מיטאָג און 4–7 נ.מ.
זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

הוי נפלה עטרת ראשנו!
אחרי מחלה כבדה וקצרה שבק חיים לכל חי׳ ביום ש״ק
פ׳ ויקהל החסיד מחסידי סוקולוב התמים במעשיו נ. ע.

מרדכי יעקב פרידע

הכהן (הנקרא מאטעל)
בן ר׳ סנדר ז״ל
בשנת התשעים ושניים לימי חייו.

הלוי׳ תהי׳ היום, ביום א׳ כ״ח לחודש אדר א׳ תרפ״ט
בשעה 12 בצהרים מבית האבל פיעטריקאָווער 16.

השרוים בצער עמוק: בניו, בנותיו, חתניו,
כלותיו, נכדיו, ניניו, אחיו וכל משפחתו.

P. RUBINSTEINÓWNA

— z firmy —

„AU PETIT PARIS"

Piotrkowska 81, tel. 38-65

איז צוריקגעקעהרט פון פּאַריז.

עמפּפעהלט צום פריהלינגס- און זומער-סעזאָן
די נייעסטע מאָדעלען צו צוגענגליכע פּרייזען.

געשלאסען די סעסיע פון פעלקער=ליגע=ראט
די דעבאטע וועגען ארעסט פון דעפ. אוליטץ

גענף, 9. (אטע). אויף דער היינטיגער זי־צונג פון פעלקער־ליגע־ראט האט דער יאפאנישער פארשטעהער אדאטשי אפגעגעבען א בעריכט וועגען פערשידענע מינדערהייטס־אנקלאגעס אויף'ן דייטשען און פוילישען טייל פון אויבערשלעזיען.

דער בעריכט־אפגעבער האט פארגעלעגט, אז די ביידע פעראינטערעסירטע מלוכות זאלען אנהויבען וועגען די דאזיגע פראגען דירעקטע אונטער־האנדלונגען, וועלכע זאלען פארקומען אונטער דעם פארזיץ פון יאפאנישען פארשטעהער אדאטשי.

גענף, 9. (אטע). אויף דער היינטיגער זי־צונג פון פעלקער־ליגע־ראט האט שטרעזעמאן אפ־געגעבען אן ערקלערונג וועגען דעם ארעסט פון'ם לייטער פון דייטשען „פאלקסבונד" אין קאטאוויץ אוליץ. שטרעזעמאן האלט, אז דער ארעסט פון אוליטץ'ן איז געווען א ריין־פאליטישער, שטרעזע־מאן, ווייס אויך, אז דער פעלקער־ליגע־ראט וועט נישט קענען באלד דעצידירען אין דעם דאזיגען פאל אבער ער ווייזט אן, אז די דייטשע מינדערהייט אין אויבערשלעזיען איז זעהר אויפגערעגט צוליב'ן אַ־רעסט פון איהר פיהרער. אזוי ווי דער פוילישער אויסערן־מיניסטער האט ערקלערט, אז דער פאל אוליטץ ליגט אויסשליסליך אין די הענד פון גע־ריכט, וויל שטרעזעמאן אפווארטען ביז נאך די גע־ריכטס־פערהאנדלונג און דאן וועט ער נאכאמאל די פראגע רעתוועקען ביי דער פעלקער־ליגע.

גענף. 9. (אטע) אין דער פוילישער ערקלע־רונג וועגען דעם פאל אוליטץ ווערט געזאגט, אז ער איז ארעסטירט געווארען לויט'ן ארטיקעל 49 פון שטראף־קאדעקס און קיין אינטערנאציאנאלע מאכט קען זיך נישט אריינמישען אין דעם ענין ביז נאך דעם געריכטס־אורטייל.

דאס פוילישע געריכט וועט אלץ טון, כדי דעם פראצעס צוצואיילען.

דער רעפערענט אדאטשי האט מסכים געווען מיט דער שטעלונג פון פוילען.

גענף, 9. (אטע). דער פעלקער־בונד־ראט האט אנגענומען דעם פארשלאג פון שפאניען, אז די יוני־סעסיע פון ראט זאל פארקומען אין מאדריד.

מיט דעם איז די סעסיע געשלאסען געווארען.

גענף, 9. (ספ. טעל.) פריוואט: אין ביים אוי־סערן־מיניסטער זאלעסקי פארגעקומען א פערזאמ־לונג פון די פארשטעהער פון דער קליינער קאא־ליציע און גריכענלאנד.

ס'איז אויסגעארבייט געווארען א מעמאראנדום מיט נייע פארשלאגען אין די מינדערהייטס־פראגען.

פונוואס „גאזעטא ווארשאווסקא" האט אלץ האפ־וועהטאג...

ווארשא, 9. (טעלעפאניש).

די נעכטיגע „גאזעטא ווארשאווסקא" שרייבט אונטער'ן קעפעל „גוט־ברודערשאפט מיט יודען", אז דער זוהן פון לאדזער וויצע־וואיעוואדע לע־וויצקי איז דער איינציגער פאלאק, וועלכער לערנט אין דער יודישער מיטעל־שול אין לאדז „ספאלעם"

די פוילישע געזעלשאפט, גיט צו די צייטונג, איז נישט געוואוינט צו אזא גוט־ברודערשאפט מיט יודען און איז שטארק אויפגערעגט.

אויסטערלישע באהן=קאטאסטראפע
אויפגעריסען א לאקאמאטיוו=קעסעל

פירגאשטש, 9. (ספ. טעל.) אין צוג ביד־גאשטש—קאזאלעווא איז פארגעקומען אן אויסטער־לישע קאטאסטראפע. דער קעסעל און לאקאמאטיוו האט אויפגעריסען. און דערהרגעט אויפ'ן ארט דעם מאשיניסט און דעם הייצער.

אויפגעריסען 12 קאסטענס דינאמיט

ניו־יארק, 9. (ספ. טעל.) נעבען דעם שטעטעל סריבנער איז פארגעקומען אן אויפרייס פון 12 קאסטענס דינאמיט, וועלכע זענען געווען בעשטימט צו בעזייטיגען דאס אייז אויפ'ן טייך עלקהארן. 4 מענשען זענען דערהרגעט געווארען, 21 שווער פערוואונדעט און 9 לייכט. פערוואונדעט.

34 קרבנות צוליב א קאטאסטראפע

לאנדאן, 9. (ספ. טעל) צוליב דעם אפ־רוקען זיך פון דער ערד אין מארענכאי זענען ביז־איצט אומגעקומען 16 מענשען ,18 זענען פער־שוואונדען געווארען.

ווער רעגירט מיט אמעריקא?
ווי דייטשע אנטיסעמיטען פערשטעהען פאליטיק

בערלין (י.ט.א.) דער אנטיסעמיטישער „האמער" בעריהרט די י.ט.א.־ידיעה וועגען דער פארשטעהענדער נאמינאציע פון לואי ב. מעיער אלס באטשאפטער פון די פעראייניגטע שטאטען אין טערקיי און שרייבט, אז דער דאזיגער פאסטען זעהט אויס צו זיין רעזערווירט ספעציעל פאר יו־דען און אז די פאקטישע הערשער פון די פער־אייניגטע שטאטען זענען נישט הובער אדער סמיט, נאר די יודישע טרעסט־מאגנאטען פון דער וואל־סטריט. „די פרעזידענטען פיהרען בלויז אויס אלס ווילענסלאזע קרעאטורען זייערע בעפעהלען.

פערפלייצונג פון רהיין
די שטאט אנדערנאך אונטער'ן וואסער

בערלין, 9. (ספ .טעל.) דאס וואסער אין רהיין הויבט זיך מיט יעדער שעה, די שטאט אנדער־נאך איז פערפלייצט געווארען, אין די גאסען שטעהט דאס וואסער אויף איין מעטער הויך. די מאטעריעלע שאדענס זענען זעהר גרויס ,וויל די פערפלייצונג איז געקומען אינגאנצען אומגעריכט.

אנטיסעמיטישע סטודענטען פאדערן
„נומערוס קלאוזוס פאר יודען

מינכען, (י.ט.א.) אין דער סטודענטען־פעראייניגונג ביים מינכענער אוניווערזיטעט האבען די נאציאנאל־סאציאליסטען אריינגעטראגען א פארשלאג וועגען פאדערן פון דער מאכט, איינ־צופיהרען אויף די הויכשולען די כיכטעם פון „נומערוס קלאוזוס" פאר „פרעמדע ראסיגע" סטו־דענטען, אין דער ערשטער רייהע פאר יודען.

ווי בעקאנט, האבען די סטודענטען־קארפא־ראציעס פון די אוניווערזיטעטען אין ערלאנגען און ווירצבורג אנגענומען עהנליכע פארשלאגען און זיי איבערגעשיקט צום אלדייטשען סטודענטען־פערבאנד

ארעסטען צווישען אנארכיסטען אין ווארשא

ווארשא, 9. (טעלעפאניש) .

די פאליטישע פאליציי האט ארורכגעפיהרט ארעסטען צווישען א גרופע יונגער, וועלכע האט געהאט אנארכיסטישע טענדענצען און געפיהרט אן אני־אונלעגאלע ארבייט.

זעלבסטמארד דורך האראקירי
איז בעגאנגען א מיטגליד פון דער יאפאנישער אמבאסאדע אין מאסקווע

מאסקווע, 9. (ספ. טעל.) א מיטגליד פון דער יאפאנישער אמבאסאדע אין מאסקווע קאפ. קאיאנא איז בעגאנגען זעלבסטמארד דורך האראקירי. די סיבה פון זעלבסטמארד זאל זיין דער אנ־גריף וואס די סאוויעטישע פרעסע האט אויף איהם געמאכט.

ערשינען נומער 5

פוילישער מאנטשעסטער

לאדזער צייטשריפט פאר ווירטשאפטליכע, געזעלשאפטליכע און קולטורעלע פראגען

אונטער דער רעדאקציע פון

א. בארוכין און י. נירוואן

מיט ארטיקלען פון: רעד. י. אונגער, אלי בארוכין, אסקאר בערמאן, א. י. ברזאזשינסקי, אדוו. א. ציממערמאן, מאג. ל. דאפנער, ב. א. גליקסמאן, יוסף וושורקאווסקי, לאוויניק א. יאעל, יעקב קאהאן, ד"ר וואלהעלם פאלעק, ג. שפיגעל מאג. ז. שטרויך, ב. ג. ליטווין, אהרן פאלאקאוו א. א.

א חוץ דעם ענטהאלט דער נומער: א בעשרייבונג פון ער־מארדעטען דיר. אלבערט קאהן, א בעזוך אין יתומים־הויז זגערזשער 40, בילדער פון די יודישע ראטמענער אין דער לאדזשער האנדעלס־קאמער, כאראקטעריסטיקעס פון די כלל־טוער א. י. ברושעווינסקי און יחיאל פיקעלני, די פיי־ערונג פון חנוכת־הבית פון דער ת"ת שומרי־הדת נאוואָ־ווארזשעווסקא 18 א. א.

דער נומער איז רייך איליוסטרירט.

פרייז 50 גראשען.

צו בעקומען ביי אלע צייטונגס־פערקויפער.

פערבאנד פון יודען וואס האבען אנטיילגענומען אין די פוילישע בעפרייאונגס=קאמפען

ווארשא, 9. (טעלעפאניש)

לויט דער איניציאטיוו פון פארוטשניק נאלדבערג איז געגרינדעט געווארען א נייע ארגאניזאציע אונטער'ן נאמען „פערבאנד פון יודען, געוועזענע אנ־טיילנעהמער פון דער מלחמה און קאמפען פאר דער אומאפהענגיגקייט פון פוילען".

אין ארגאניזאציע־קאמיטעט געהען אריין: דר. בוגמאן, גאלדמאן, לאכאווסקי, רעד. לובלינער, מאסטבוים, ווילבערמינץ און אחוו. וויעזשבאלאווסקי.

די ארץ־ישראל=רעגירונג לייקענט אפ די קלאנגען וועגען טראצקי'ס בעמיהונגען זיך צו בעזעצען אין א"י

ירושלים, (י. ט. א.) אויף דער אנפראגע פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור האט דער פארשטעהער פון דער ארץ־ישראל־רעגירונג מיט־געטיילט, אז די ידיעות, וואס האבען זיך בעוויזען אין געוויסע צייטונגען, דאס טראצקי'ס פריינד אין ארץ־ישראל האבען זיך געווענדעט וועגען דער־לויבען איהם זיך צו בזעצען אין ארץ־ישראל זענען פולשטענדיג גרונדלאז. קיינער האט זיך וועגען דעם ענין צו דער ארץ ישראל־רעגירונג נישט געווענדעט.

זינאוויעוו ווידער אויף דער פאליטישער ארענע

מאסקווע. (י.ט.א.) אין מאסקווע געהען ארום שטארקע קלאנגען, אז אין קירצען זאל דער געוו. פארזיצער פון קאמאינטערן זינאוויעוו ווידער זיך בעוויזען אויף דער פאליטישער ארענע.

ווי מ'טיילט מיט, איז זינאוויעוו איינגעלא־דען געווארען צו האלטען אויף דער מאסקווער ראיאן־קאנפערענץ פון דער קאמוניסטישער פארטיי א רעפעראט וועגען דער אינטערנאציאנאלער לאגע דער דאזיגער פאקט ווערט בעטראכט אלס א בע־מיהונג מצד טראצקי'ס אנהענגער צו זיכערען זיך זינאוויעוו'ס אונטערשטיצונג אין קאמף מיט דעם רעכטען פליגעל פון דער קאמוניסטישער פארטיי, וואס פערשארפט זיך פון טאג צו טאג.

זינאוויעוו זאל פריהער האבען אנגענומען די איינלאדונג, שפעטער אבער האט ער זיך אונטערן דרוק פון בוכארין, ריקאוו און טאמסקי צוריקגע־צויגען. ערקלערענדיג זיין אפוועזענהייט מיט אן אונערווארטעטער ערקראנקונג אויף דער גריפע־קראנקהייט.

א עפענטליכען ענטפער
דעם עפענטל. משפט פון דער שטרייק=קאמיסיע פון דזשעטשינגע פאך קאנסטאנטינער 26.

אין אייער עפענטליכען משפט ווארפט די שטרייק־קאמיסיע פאר אונ־זער לאנג־יעהריגען פערוואלטונגס־מיטגליד מאיר עקיבא מיאדאווניק אלטשטאט 11, אז ער האט געזאלט בעגיין פראוואקאטארישע ארבייט לא־זענדיג ארעסטירען א גרופע אונשולדיגע ארבייטער.

מיר שטעלען פעסט מיט דער גאנצער זיכערקייט, אז דער אויבענ־דערמאנטער האט קיין שום שייכות נישט געהאט מיט'ן קאנפליקט, וואס איז אויסגעבראכען ביים ה' מיאדאווניק, פולנאצנא 9. מיר פערשטעהען די כוונה פון שטרייק־קאמיסיע מיט איהר וועלען זיך איינהילען אין אונזער ח' מיאדאווניק, דוקא ווייל ער איז א פערוואלטונגס־מיטגליד און אזוי ארום איז דער ביסען א פעטערצר.

מיר טאדלען די האנדלונג פון שטרייק־קאמיסיע פאר אזא לייכט ווארפען זיך אויף איינעם פון אונזערע עהרליכסטע טוער מיט דער בעשולדיגונג פון א פראוואקאטאר און בעצייכנען די דאזיגע האנדלונג פאר אן אויסגע־רעכענט פראוואקאטארישע.

פערוואלטונג

פון מאגאזין=שניידער=מייסטער=פעראיין, אל. 1 מאי 2.

פעסטשטעלונג.

דערמיט שטעל איך פעסט קודם, אז עס שטימט נישט מיט'ן אמת, אז איך האב געזאלט פערשליסען די טיר בעת דער קאנטראלע. אז מיט אונטערוועלם־מענשען האב איך קיין שייכות נישט, ווערט מעיד זיין יעדער וואס קען מיך. וואס שייך די פרידליכע קאנטראל־קאמיסיע שטעל איך פעסט, דאס עס איז געווען א בעוואפענטע מחנה מיט מעסער און אייזענס און זענען גלייך ארויפגעקומען אויסגע־שולטע ווי צו א שלאכט און דאס האט גורם גע־ווען דעם בעדויערנסווערטען אינצידענט.

משה יוסף מיאדאווניק, פולנאצנא 9

דעם פערדינסטפולען קאמפאזיטאר און דיריגענט
יעקב בערמאן
אין ביאליסטאק

צום 40=יעהריגען יובילעי פון זיין מוזיקאלישער טעטיגקייט שיקט די הארציגסטע גליקוואונשען און א קאלעגיאלען גרוס

מ. דארגוזשאנסקי

דיריגענט פון דער לאדזער סינאגאגע.

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פיעטריקאווער 26,

טעלעפאן 50=77.

אקושער און ספעציאליסט פון פרויען=קראנקה, נעהמט אן פון 4 ביז 7 אווענד. 340

קליינהענדלער=מארק פון האלעס און מערק אין לאדז, אגראדאווא 10.

מיר רופען אלע מיטגלידער אנטייל צונעמען אין דער

פראטעסט=פערזאמלונג

צוליב'ן פראיעקט פון העכערען ס'דירה־געלד

וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, 4 נאכמיטאג אין אייגענעם לאקאל פון פעראיין.

די פערוואלטונג.

עפענטליכער פראטעסט
צו דער שטרייק קאמיסיע פון דזשעטשינגע־פאך, קאנסטאנטינער 26

מיר טראגען ארויס אונזער שארפסטען פראטעסט דער אויבענדער־מאנטער קאמיסיע פאר איהר צושארען אונזער ח' מאיר עקיבא מיא־דאווניק, אלטשטאט 11, צו א קאנפליקט, וואס ער האט אינגאנצען קיין שייכות נישט און בעטיטלען איהם מיט א נאמען פראוואקאטאר.

מיר ערקלערען דערביי, אז מיר וועלען אין קיין בעציהונגען נישט קומען מיט די דאזיגע לייט ביז זיי וועלען נישט צוריקציהען די אונפער־שעמטע בעשולדיגונג, וואס איז נישט מעהר ווי א געמיינע פראוואקאציע. וואס שייך דעם קאנפליקט ביים ה' מיאדאווניק, פולנאצנא 9, ערקלערען מיר אז עס שטימט נישט מיט'ן אמת. און אז אייער קאנטראל־קאמיסיע איז פעהיג ארויסצורופען וויסטע סקאנדאלען איז קלאר פאר יעדען אויפריכטיגען מענש.

פאך=קאמיסיע קינדער=גארדעראבען (2=טע סארט).

דאנקזאגונג.

אלע, וועלכע האבען אנטייל גענומען אין דער לוי' פון מיין מאן

נ. ע. בצלאל פאזשוצקי

דריק איך אויס מיין טיפסטען דאנק.

בראנע פאזשוצקי.

דימיסיע פון פינאַנץ-מיניסטער טשעכאָוויטש

גרויסער רושם אין די פּאָליטישע ספערען. — פאַרוואָס האָט דער מיניסטער דימיסיאָנירט?

זיין ערקלערונג אין דער סיים-קאָמיסיע. — שטעלונג פון דער מעהרהייט אין דער קאָמיסיע

וויצע-מינ. גראַדינסקי לייטער פון פינאַנץ-מיניסטעריום

וואַרשאַ, 9. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט).

פאַרמיטאָג האָט דער פינאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש איבערגעגעבן דעם פּרעמיער אַ ביטע וועגען דימיסיע. דער מלוכה־פּרעזידענט האָט די דימיסיע אָנגענומען.

נלייכצייטיג האָט דער מלוכה־פּרעזידענט איבערגעגעבן דעם וויצע־מיניסטער גראַדינסקי די לייטונג מיט'ן פינאַנץ־מיניסטעריום.

וואַרשאַ, 9. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט).

די דימיסיע פון מיניסטער טשעכאָוויטש האָט

געמאַכט אַנ'אומגעהויערען רושם.

די דימיסיע שטעהט אומבעדינגט אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פאָרשלאַג פון די לינקע גרופּען צוצוציהען דעם מיניסטער צו קאָנסטיטוציאָנעלער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר'ן מלוכה־טריבונאַל צוליב דעם וואָס דער מיניסטער האָט נאָך ביז־איצט נישט צוגעשטעלט דעם סיים די ביודזשעט־איבערשרייטונגען פאַר'ן יאָהר 1927-28.

די דימיסיע איז בעשלאָסען געוואָרען אויף דער זיצונג פון קאַבינעט־ראַט וואָס איז פאָרגעקומען פאָרגאַנגענעם דאָנערשטאָג.

מינ. טשעכאָוויטש האָט געוואָלט פערלאַנגען פון מיניסטערען־ראַט, אַז מ'זאָל איהם ערלויבען צוצושטעלען דער סיים־קאָמיסיע, וואָס פערנעהמט זיך מיט דעם ענין, וועגען צוציהען איהם צו פעראַנטוואָרטליכקייט, אַלע בעשלוסען פון מיניסטאָרען־ראַט, וועלכע בעפולמעכטיגען איהם איבערצושרייטען דעם ביודזשעט.

ה' טשעכאָוויטש האָט מאָטיווירט זיין שטעלונג דערמיט, וואָס אַ

חוץ מיניסטער איז ער אויך אַ דעפּוטאַט

און זיין עהרען־געפיהל און די לאָיאַלע בעציהונג צום סיים פערלאַנגט פון איהם, אַז ער זאָל זיך שטעלען פאַר'ן סיים און זיך ריינוואַשען פון די פאָרוואורפען, וועלכע ווערען איהם געמאַכט.

צוליב דעם, וואָס אין מיניסטאָרען־ראַט איז וועגען דעם ענין נישט געווען קיין איינשטימיגקייט, האָט מען די פראַגע אָפּגעשטימט. צוזאַמען מיט מיניסטער טשעכאָוויטש האָבען געשטימט נאָר די מיניסטאָרען קוויאַטקאָווסקי און יורקעוויטש, מיניסטער סטאַניעוויטש האָט זיך אָפּגעהאַלטען פון שטימען. אַלע איבעריגע מיניסטאָרען האָבען געשטימט נעגען.

אין אַזאַ לאַגע האָט מינ. טשעכאָוויטש נישט געהאַט קיין אַנדער עצה ווי זיך אָפּגעבען אין דימיסיע, וועלכע איז אויך אָנגענומען געוואָרען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער אָפּשטימונג שמועסט מען נאָך וועגען אַנדערע ענדערונגען אין דער רעגירונג.

ווער וועט זיין פינאַנץ-מיניסטער.

וואַרשאַ, 9. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט).

אויפ'ן אָרט פון פינאַנץ־מיניסטער ווערען אויסגערעכענט די נעמען פון וויצע־מאַרשאַלעק פון סענאַט גליוויץ און פּרעזעס פון „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ" גענעראַל גורעצקי.

די דימיסיע אַ איבעראַשונג.

וואַרשאַ, 9. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט).

די „פּרעס"־אַגענטור טיילט מיט, אַז די דימיסיע פון פינאַנץ־מיניסטער איז געווען אַנ'איבעראַשונג פאַר געוויסע רעגירונגס־קרייזען, מ'האָט גערעכענט, אַז דער פינאַנץ־מיניסטער וועט זיך אָפּגעבען אין דימיסיע ערשט נאָכ'ן פערענדיגען די זיצונגען פון דער ביודזשעט־קאָמיסיע וועגען די ביודזשעט־איבערשרייטונגען. נאָך פרייטאָג האָט מען אַרויסגעשיקט איינלאַדונגען אויף אַ באַנקעט, וואָס דער „בעבע" קלוב האָט געוואָלט איינאָרדנען לכבוד דעם פינאַנץ־מיניסטער.

זיצונג פון דער קאָמיסיע.

די זיצונג פון דער קאָמיסיע, וועלכע דעבאַטירט דעם פאָרשלאַג פון צוציהען דעם פינאַנץ־מיניסטער צו פעראַנטוואָרטליכקייט האָט זיך אָנגעהויבען פרייטאָג 12 אַ זייגער מיטאָג.

מיניסטער טשעכאָוויטש בעקומט דאָס ערשטע וואָרט און ערקלערט, אַז ער געפינט זיך אין דימיסיע־צושטאַנד און צוליב דעם האָט ער נישט די מעגליכקייט נאָכצוקומען דעם פערלאַנג פון דער קאָמיסיע און צושטעלען די גענויגענדע בעשלוסען, לויט וועלכע עס זענען אויסגערעכענט געוואָרען די סומע, וואָס האָבען איבערגעשריטען דעם ביודזשעט.

דער מיניסטער איז געווען זעהר גערירט און האָט איבערגעגעבן דעם פּרעזעס פון דער קאָמיסיע פאָלגענדע שריפטליכע ערקלערונג:

ערקלערונג פון מיניסטער.

איהר בעשולדיגט מיך אין איבערשרייטען דעם ביודזשעט פון 1927-28 אָהן דער פריהערדיגער הסכמה פון סיים, איך ערקלעהר, אייך מיינע הערען, אַז איך וואָלט געהאַט אַ פיל לייכטערע אַרבייט אַלס פינאַנץ־מיניסטער, ווען אַז איך וואָלט געקענט יעבע קומען פריהער־אויס די סאַנקציעס פון פּאַרלאַמענט. ס'וואָלט אויך געלעגען אין אינטערעס פון אונזער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג ווען די צוזאַמענאַרבייט פון סיים מיט דער רעגירונג וואָלט פאָרגעקומען אין נאָרמאַלע בעדינגונגען.

מ'קאָן אָבער נישט פערמאַכען די אויגען, פון דעם, אַז איך האָב געאַרבייט אין אויסערגעוועהנליכע בעדינגונגען. אַז דאָס שאַפען פון נאָרמאַלע בעדינגונגען פאַר צוזאַמענאַרבייט איז נישט געווען אָפּהענגיג פון מיר, און אַלס פינאַנץ־מיניסטער האָב איך געהאַט אַ פערמאַכטען וועג צום סיים. איך האָב דעריבער נישט געקענט אָפּלעגען ביז דער סיים וועט דאָס בעשליסען דאָס ערנעהרען מיליטער, בעצאָהלען בעאַמטע, אינוואַלידען־רענטעס, בעדינען די מלוכה־הלוואות אָדער דאָס בויען דעם פּאָרט אין גדיניאַ.

מיינע פערגענגער האָבען אויך איבערגעשריטען די ביודזשעטען און געמאַכט דעפיציטען און איך זענט פאַר זיי געווען וועניגער ריקויכטסלאָז: ווי בנוגע מיר, וועלכער האָט דאָס מלוכה־פערמעגען פערגרעסערט אויף 2 מיליאַרד זלאָטעס.

איין אַרבייט אין דער הינזיכט ניט מיר די סאַטיספאַקציע. דאָס דערגרייכען פון אַ העכערען ציל אין מיין לעבען, האָב איך צו פעראַנקען איינציג און אַליין דעם מאַרשאַל פּילסודסקי. האָט איהר געקענט פערלאַנגען פון מיר, אַז איך זאָל אַרויסטרעטען געגען איהם מיט אַנ'אונצוטרויאַטום, בעת אויך מיינע בעשולדיגער האָט דאָס געוויסען נישט ערלויבט דאָס זעלבע צו טון. ה' טשעכאָוויטש זאָגט ווייטער, אַז ער האָט נישט געקענט בעגעהען קיין אומלאָיאַלע טאַט בנוגע דער רעגירונג און אַריינטראָגען אין סיים די ביודזשעט־איבערשרייטונגען אין זיין אייגענעם נאָמען, אויסמיידענדיג דעם פּרעמיער.

— איך לייקען נישט, זאָגט ווייטער ה' טשעכאָוויטש, אַז איהר קענט שטעהן אויף אַ ריין פאָרמעלען שטאַנדפּונקט און מיך בעשולדיגען אין ביודזשעט־איבערשרייטונגען, נישט־רעכענענדיג זיך דער מיט, אַז איך האָב געאַרבייט אין אַנ'אַטמאָספער פון פּאָליטישער אָנשטרענגונג, האָב נישט געהאַט קיין אָפענעם וועג צום סיים און האָב נישט געקענט נישט עפענען קיין קרעדיטען אַלס בעשלוס פון מיניסטאָרען־ראַט. איך וויל נאָר בעמערקען, אַז אויב דער בעשלוס פון דער קאָמיסיע וועט אויספאַלען אונגינסטיג פאַר מיר, איז דאָס דאָס ערשטע מאָל אין דער נעשיכטע פון פּוילישען סיים ווען מ'טרעט אויף ריקזיכטסלאָז געגען אַ מיניסטער, וועלכער האָט געהאַט דאָס גליק צו ברענגען אין אָרדנונג די פּוילישע פינאַנצען, פערזיכערען דאָס ביודזשעט־גלייכגעוויכט און סטאַבילירען די וואַלוטע.

נאָכ'ן אַדורכלייענען די ערקלערונג האָט דער מיניסטער פערלאָזען דעם זאַל.

פאָרשלאַגען פון דעפּ. ליבערמאַן.

דאַן האָט גענומען אַ וואָרט ד"ר ליבערמאַן, (פּ.פּ.ס.), וועלכער האָט געזאָגט, אַז די רעדע פון מיניסטער האָט געמוזט מאַכען אַ שטאַרקען איינדרוק און פון מענשליכען שטאַנדפּונקט וועט יעדער מיט איהם מיטפיהלען, דאָס בעפרייט אָבער נאָך נישט דעם סיים פון דער פליכט צו היטען דעם אינטערעס פון דער מלוכה. קודם־כל שטעלט זיך די פראַגע: וואָס פאַר אַ קאָנקרעטע שטערונגען האָט געבען נישט ערלויבט דעם מיניסטער, טראָץ זיין גוטען ווילען, פאָרצולעגען דעם סיים אַנ'אויסצוג פון די ביודזשעט־איבערשרייטונגען.

די אַלגעמיינע בעמערקונגען פון מיניסטער, וועלכער האָט גערעדט וועגען דעם, אַז ער האָט געהאַט אַ פערמאַכטען וועג צום סיים, און אַז אין דער רעגירונג זענען געווען מיינונגס־פערשידענהייטען קענען נישט בעפרידיגען.

דער רעדנער פאָדערט, אַז ס'זאָלען אָנגענומען ווערען פאָלגענדע פאָרשלאַגען:

1) דער מיניסטער ווערט געבעטען, אַז ער זאָל איבערגעבען דער קאָמיסיע קאָנקרעטע פאַקטען, אומשטענדען און שטערונגען, וועלכע האָבען איהם נישט ערלויבט פאָרצולעגען דעם סיים אַ פּראָיעקט וועגען אַ רעכטליכע ערלעדיגונג פון די ביודזשעט־איבערשרייטונגען.

2) דער מיניסטער ווערט געבעטען איבערצוגעבען דעם בריף פון דער העכסטער מלוכה־קאָנטראָל־קאַמער פון 10. יאַנואַר 1928, אין וועלכען די העכסטע מלוכה־קאָנטראָל־קאַמער האָט פערלאַנגט פאָרצולעגען דעם סיים די ביודזשעט־איבערשרייטונגען.

3) צו די נאָהענטסטע זיצונג ווערט פערבעטען דער פּרעזעס פון העכסטער מלוכה־קאָנטראָל־קאַמער ה' ווראָבלעווסקי אַלס עדות, וועלכער זאָל אויסגעהערט ווערען וועגען די אויסגעגעבענע סומען איבער דעם ביודזשעט.

דער פאָרזיצענדער פון דער קאָמיסיע דעפּ. בירקאַ, איז געגען די פאָרשלאַגען פון דעפּ. ליבערמאַן, ערקלעהרענדיג, אַז דער מיניסטער אַליין האָט שוין אַלץ געזאָגט וואָס די קאָמיסיע דאַרף צו וויסען.

אויך דעפּ. קאַטשאַלקאָווסקי איז געגען די פאָרשלאַגען, ער האַלט, אַז די אָפּאָזיציע נעהט עס דערין, צו כאַפּען נאָך עטליכע מיניסטאָרען און זיי צוציהען צו פעראַנטוואָרטליכקייט, דאָס דאַרפען זיי צו אַגיטאַציע־מיטלען און צווישען דער בעפעלקערונג בירגערט זיך דערווייל איין די מיינונג, אַז מ'גנבעט מלוכה־געלדער.

דעפּ. ליבערמאַן ערקלעהרט, אַז ס'געהט איהם נישט וועגען כאַפּען קיין מיניסטאָרען, נאָר וועגען אויפקלערען דעם ענין.

אָפּשטימונג.

אויף דער נאָכמיטאָג־זיצונג רעדען נאָך די דעפּוטאַטען טשאַפּינסקי (פּ.פּ.ס.), ראַטאַי (פּיאַסט) ריבאַרסקי (נ.ד.), פּאָלאַקעוויטש (ב.ב.), ראָזנאַראָוויטש (רעוו. פראַקציע), וואָזשניצקי (ווידזוואָלעניע), און סאַנאָיצא (ב.ב.) דאַן איז מען צוגעטרעטען צו דער אָפּשטימונג. דער פאָרשלאַג פון דעפּ. ראָזנאַראָוויטש איבערצוגעהען איבער דער גאַנצער פראַגע צום טאָג־אָרדנונג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען מיט 18 שטימען געגען 9. די פאָרשלאַגען פון דעפּ. ליבערמאַן זענען אָנגענומען געוואָרען מיט 19 שטימען געגען 9.

וואַרשאַ, 9. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט).

פון האַלב־אָפיציעלע קרייזען טיילט מען מיט, אַז קיין שום ענדערונג אין דער רעגירונג וועט נישט פאָרקומען. עס וועט נישט בעשטימט ווערען קיין נייער פינאַנץ־מיניסטער פונקט אַזוי ווי דער האַנדעלס־מיניסטער אָדער דער אַרבייטס־מיניסטער וועלען נישט דימיסיאָנירען. אויב אַנ'ענדערונג קען דאָס געמאָלט זיין ביים גאַנצען קאַבינעט און אויך נישט איצט, נאָר נאָכ'ן אָננעהמען דעם ביודזשעט דאָס הייסט סוף מערץ.

צווישען פּוילען און רומעניען

איז נישט פערהאַן קיין געהיימער אָפּמאַך

נ ע נ ף, 9. (ספּ. טעל.) אין צוזאַמענהאַנג מיט די פערשידענע ידיעות וועגען אַ כלומרשטען געהיימען מיליטער־אָפּמאַך צווישען פּוילען און רומעניען האָט רעדט אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי ערקלעהרט, אַז עס עקזיסטירט נישט קיין שום געהיימער רומעניש־פּוילישער אָפּמאַך געגען רוסלאַנד אָדער ליטע.

בוקאַרעשט, 9. (ספּ. טעל.) דער קריגס־מיניסטער לייקענט אָפּ אַז ס'זאָל כלומרשט עקזיסטירען אַ געהיימער מיליטער־אָפּמאַך, וועלכער זאָל זיין געווענדעט געגען רוסלאַנד אָדער ליטע.

נאָך אַ קרבן פון דעם אַנפאַל

אויף דעם בריף-טרעגער אין לעמבערג

לעמבערג, 9 (טעלעפאָניש) דער מאַשי־ניסט, וועלכער איז פערוואונדעט געוואָרען בעת דער שיסעריי ביים נאָכיאָגען די אַנפאַלער אויף דעם געלד־פּאָסט־טרעגער, איז פון די וואונדען געשטאָרבען.

די פרוי, וועלכע האָט אַנטיילגענומען אין אַנפאַל איז נאָך נישט געכאַפּט געוואָרען.

דער אַרעסטירטער אַנפאַלער ראָמאַן מעטשוק וועט נישט געשטעלט ווערען פאַר קיין שטאַנד־געריכט, ווייל ערשט דעם 9 אַפּריל ענדיגט ער 20 יאָהר.

די ביודזשעט-דעבאַטען אין סענאַט

סענאַטאָר עוועדט וועגען יודישע פאָדערונגען.

וואַרשאַ, 9. טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט).

אויף דער פרייטאָגדיגער זיצונג פון סענאַט זענען אָנגענומען געוואָרען די ביודזשעטען פון יוסטיץ־מיניסטעריום (רעפערירט דורך דעפּ. שרייבער), פון פינאַנץ־מיניסטעריום, האַנדעלס־מיניסטעריום, און קריגס־מיניסטעריום. אויף דער נעכטיגער זיצונג פון סענאַט זענען אָנגענומען געוואָרען די ביודזשעטען פון בילדונגס־ און אויסערן־מיניסטעריום.

ביים ביודזשעט פון בילדונגס־מיניסטעריום האָט גענומען אַ וואָרט סענאַטאָר רובינשטיין, וועלכער האָט אָנגעוויזען, אַז די יודישע שול און די בעדערפניש פאַר דער יודישער רעליגיע ווערען דורך דער רעגירונג נישט אָנערקענט.

סענאַטאָר עוועדט ענטפערט דעם סענאַטאָר רובינשטיין, און זאָגט, אַז די יודען בעקלאָגען זיך אַרצט אַזוי, ווי ס'וואָלט זיי ערגער געווען ווי אין די צאַרישע צייטען. בײַ אַזעלכע רעדעס קען נישט זיין קיין רייד פון פערשטענדיגונג.

וועגען אַל קען מען מיט די יודען רוהיג רעדען, אָבער ווען עס קומט צו דער יודען־פראַגע, פערלירען זיי דאָס גלייכגעוויכט און האַלטען זיך פאַר דעם אויסדערוועהלטען פאָלק אין דער וועלט.

די רעדאַקטען איבער'ן ביודזשעט זענען פערענדיגט געוואָרען. די אָפּשטימונג וועט פאָרקומען מאָנטאָג.

———:O:———

די רעוואָלוציע אין מעקסיקאָ

מעקסיקאָ, 9. (ספּ. טעל.) די אינערליכע סיטואַציע האָט זיך אויף אַזויפיל פערבעסערט, אַז די מאַכט האָט אָפּגעשאַפט די צענזור אויף דער פּרעסע און דעפעשען.

דאָס רעגירונגס־מיליטער האָט נאָך אַ בלוטיגען קאַמף צוריקגענומען די שטאָט וועראַ־קרוז, וועלכע איז געווען בעזעצט דורך די אויפשטענדינע.

ניו־יאָרק, 9. (ספּ. טעל.) די אויפשטענדינע האָבען אָנגעהויבען אַ נייעם אָנגריף אויף דער גרעניץ פון די פעראייניגטע שטאַטען. די שטאָט נאָגאַלעס איז נאָך אַ בלוטיגען קאַמף פערנומען געוואָרען דורך די אויפשטענדינע.

ד"ר ראָזענבלאַט דימיסיאָנירט פון ציוניסטישען צ. ק.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש). דאָנערשטאָג ביינאַכט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון ציוניסטישען צענטראַל־קאָמיטעט, אויף וועלכער עס איז ראַטיפיצירט געוואָרען דער אָפּמאַך, וואָס מאַכט אַ סוף צו די שטרייטען צווישען „על המשמר" און „עת לבנות". מאָרגען, זונטאָג קומט פאָר אַ פּאַרטיי־ראַט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. אויפ'ן ראַט וועט אויך בעהאַנדעלט ווערען די רעקאָנסטרוקציע פון צ. ק. אין הסכם מיט'ן געשלאָסענעם אָפּמאַך. דערווייל האָט דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט מיטגעטיילט, אַז ער דימיסיאָנירט אַלס מיטגליד פון צ. ק. צי וועט די דימיסיע זיין אַנ'ענטגילטיגע ווערט אויפגעקלערט ווערען אויף דער פאָרבערייטונג, וועלכע וועט פאָרקומען פאַר'ן פּאַרטיי־ראַט.

בלוטיגע צוזאַמענשטויסען אין עבר-הירדן

ירושלים, 9 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) פון איראַק איז מען מודיע, אַז ביי דעם גרעניץ פון עבר־הירדן האָבען זיך קאָנצענטרירט גרויסע וואַהאַביטען־אָפּטיילונגען און עס איז געקומען צו בלוטיגע צוזאַמענשטויסען מיט דער גרעניץ־וואַך.

יאר ג. 10 מערץ 1929

„נייער פאלקסבלאט“

יאר ג. 10 מערץ 1929

דער פעלז, וואס לאזט זיך נישט צושטערן

מיר געפינען זיך נאך אונטערן צייכן פון מארשאל פילסודסקים גרויסע רעוואלאציעס. מיר זענען געוואוינט, אז זיינע צושמעטערנדיגע ווערטער זאלען זיין זאנזאציאנעל, נאך מעהר צושמעטערנדיגע מעשים. היינטיגס־מאל אבער האט זיין ווארט געטראפען אויף הארטע פעלזען, וואס לאזען זיך נישט צושמעטערן, דער דאזיגער פעלזען איז נישט די וויכטיגקייט פון די אנגעגריפענע פערזענליכקייטען — פילסודסקי איז שוין אמאל מיט איין שפאציר אריבערגעקראכען איבער די קעפ פונ'ם פרעזידענט, פרעמיער און זייער מיליטער; — דער הארטער פעלזען, וואס לאזט זיך נישט צושמעטערן, איז די קארופציע אליין, וועלכע איז אין אלע לענדער און אין אלע צייטען ווי די הידרע, וואס אז מ'האקט איהר אפ איין קאפ, וואקסען אויס אנדערע...

און יענע לענדער, וואו די קארופציע לאזט אריין איהר טויט־גיפט אין ארגאניזם פון דער מלוכה, פערשפרייט זי זיך אויף אזא מוראדיגע ברייטקייט, אז זי פערלירט אינגאנצען איהר פערזענליכען כאראקטער און ווערט ווי א מין אבסטראקציע. מען קען שוין דארט מעהר נישט רעדען וועגען גנבים נאר וועגען גנבות. ביי יענע אומשטאנדען איז רעכט אז אויך עהרליכע לייט זאלען אריינגעצויגען ווערען אין דער קארופציע, וועלכע ווירקט עפידעמיש, פערגיפטענדיג די לופט.

מ'האט דערצעהלט א געוויסער גלח, אז נאך אין יאהר 1920 האט ער אין סיים געדערט וועגען פערשווענדונגען פון 3 מיליאן מארק א חודש און ווען מ'האט אנגעהויבען קאנטראלירען און געפונען אנשטאט 3 מיליאן גאנצע 17 מיליאן — האט מען די אויספארשונג איבערגעריסען און די גאנצע מעשה פערשטיקט.

צי זענען טאקע יענע אלע אויספארשערס און קאנטראליארען געווען פערמישט אין די מעילות? געוויס נישט. נאר זיי האבען דערזעהען אנשטאט די בעשולדיגטע פערשוינען יענע שוידערליכע הידרע, די קארופציע אליין, און האבען זיך אין שרעק אפגעטרייסעלט...

און ווען ס'קומען איצט געוויסע יחידים און פאדערען אנ'אויפקלערונג, ווען און וואו האבען זיי, אט די יחידים, פערשווענדעט קהלשע געלט אויף הוליאנקעס מיט זונות — בעווייזען זיי, אז זיי האבען נישט תופס געווען די כוונת פון פילסודסקים רעוועלאציעס, זיי האבען נישט פערשטאנען, אז ער האט היינטיגס מאל צו טון נישט מיט די חוטאים, נאר מיט די חטאים, ער וויל נישט צושמעטערן מענשען, נאר א סיסטעם, א סיסטעם, און וועלכער מ'קען אפשר נישט אטזייזען גענוי, ווער וואו און ווען ס'האט געזינדיגט. מ'וועט אבער אויך נישט קענען אנווייזען ווער ס'איז לחלוטין ריין פון זינד.

אבער טאקע דערין ליגט די שווערקייט פון דער אויפגאבע, צוצוקלאפען די הידרע. קארופציע איז דאך יענער ווארים, וואס צופרעסט כמעט אלע מדינות אין אלע צייטען. בעת ס'האט בשעתו אויפגעריסען די וועלט דער גרויסער סקאנדאל מיט'ן פאנאמא־שוחד אין פראנקרייך, וועלכער איז געקומען נאכ'ן קארופטירטען דרייפוס־פראצעס, איז קיינער נישט געווען אזוי נאאיוו צו גלויבען, אז דערמיט וועט שוין פערקלאפט ווערען דער ארון־איבערן שוחר בכלל. דער בעסטער עקספערט אין דעם פרט איז דער חולה אליין, די בריטע מאסע. פרעגט א מענשען פון גאס, וועט ער אייך זאגען, אז ס'בייטען זיך די מלוכה־סיסטעמען, ס'בייטען זיך די מענשען, אבער אייביג בלייבט דער שוחר... גיט א קוק, אויף די הייזער, וואס ס'בויען זיך בעשיידענע בעאמטע, אויף די בריליאנטען, וואס זייערע ווייבער טראגען, אויף די גרויסע פערצווייגטע געשעפטען, וואס ס'מאכען מענשען, וועלכע האבען בלויז פערבינדונגען — און איהר וועט דערקענען די אייביגע קרענק.

וואס דארף מען קוקען אין די הויכע פענסטערס? א פרעזידענט פון א פראווינץ־שטאט איז געקומען „במקלו ובתרמילו“ און ארויס „ברכוש גדול“. אנ'אינזשינער פון טעכנישער אפטיילונג האט אזוי לאנג געמייסטערעוועט אין שטאט ביז ער האט זיך אויסגעמייסטערהוועט הייזער און פערמעגענס. א „זיצער“ אין א קאמיסיע ווערט פלוצלונג דערהויבען אין שטאט און שטייגט איבער אלע זיינע געשעפט־קאנקורענטען. פרובט, אדרבה אנווייזען ווען און וואו האבען זיי געמאכט הוליאנקעס און פערברענגט קהלשע געלט? מ'וועט עס אויך באלד אפיציעל אפלייקענען, מ'וועט אייך שטעמפלען פאר א ליגנער.

ווייל שולדיג איז דא נישט בלויז די מויז, און נישט בלויז דאס לאך, וואוהין דער רויב ווערט פערשלעפט, נאר אויך די בערייטע שפייכלערס און דער עיקר, דאס פערשפרייטע רויבעריישע סיסטעם.

געגען דעם סיסטעם, און נישט געגען פערזאנען, זענען געווענדעט די אנגריפען פון דעם מארשאל פילסודסקי.

אבער ווער עס פערשטעהט דאס, דער וועהט ערשט, ווי שווער ס'איז אויסצוראטען דעם גיפט וואס איז אזוי שטארק פאר מלוכות.

ביז־איצט אלענפאלס האט עס נאך קיינעם, אין קיין לאנד, זיך נישט איינגעגעבען.

ד. נ. ל.

ענטדעקט די מערדער פון א חלוץ

וועלכער איז ערמארדעט געווארען מיט 4 יאהר צוריק

מיט עטליכע יאהר צוריק בעת דער פערטער עליה, ווען הונדערטער משפחות מיט חלוצים זענען געפאהרען קיין ארץ־ישראל, זענען זיי דורכגעפאהרען דאס שטעטעל קיטי אויפ'ן וועג קיין רומעניען. די רייכערע חלוצים האבען זיך ארויסגענומען א פאס און זענען באלד אריבער די גרעניץ, אבער די ארימע, וועלכע האבען געהאט ווייניג געלד, קוים אויף רייזע־שפעזען, האבען זיך נישט געקאנט ערלויבען אויף א פאס און האבען זיך געדונגען א שמוגלער, וועלכער האט זיי בגנבה דורכגעשמוגעלט די גרעניץ. טיילמאל איז זיי געלונגען, אבער טיילמאל זענען זיי דערטרונקען געווארען, אנטרעפענדיג אויף א טיף ארט. טיילמאל האט מען זיי געכאפט און זיי זענען אפגעזעסען צו עטליכע חדשים אין דער תפיסה אין קיטי. דעמאלט האט מען געזעהען כמעט יעדען טאג די גרעניץ־וואך פיהרען אויסגעצוימטע חלוצים אין פאסטערונעק. יעדע וואך זענען אומגעגאנגען עטליכע ארטיגע יודען זאמלען געלד, און קויפען כשר עסען פאר די ארעסטירטע הונגעריגע חלוצים.

אין א שעהנעם זומער־טאג האט מען געטראפען ליגען ביים טייך טשערעמאש א דערטרונקענעם מענש. א הויכען, א בלאנדען. ער איז געווען אנגעבלאזען פון לאנגען ליגען אין וואסער און האט געהאט אויף פיל ערטער פון קערפער בלויע צייכענס. פון די פאפירען, וועלכע מען האט געפונען ביי איהם איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז ער שטאמט פון כעלם (קאנגרעס־פוילען) און געהער אין דער חלוץ־ארגאניזאציע. די בני לויה האט איהם באלד אפגעפיהרט אין מתים־שטיבעל און מיטגעטיילט טעלעגראפיש זיינע עלטערן, זיי זאלען באלד קומען. ערשט איצט דורך א צופאל איז ענטדעקט געווארען, אז ער איז נישט דערטרונקען, נאר ערמארדעט געווארען.

מיט א וואך צוריק איז פארגעקומען א חתונה ביי א פויער אין נאהנטען דארף סלאבודקא (פאוויאט קאסאוו), געוועהנליך, ביי א פויערשע חתונה, שכורען די מחותנים זיך אן און דאן שלאגען זיי זיך, אזוי איז פארגעקומען אויך אויף דער חתונה. א פויער איינער מיט'ן נאמען לאקאניוק, האט זיך שטארק אנגעשיכורט און האט זיך גענומען שלאגען מיט נאך איינעם. דער פויער האט זיך אנגערופען צום שלעגער לאקאניוק: „דו מיינסט, אז וועסט מיך ערמארדען פונקט ווי דו האסט ערמארדעט דעם יוד?...“

ביים געשלעג זענען אנוועזענד געווען אויך עטליכע יודען, ווען זיי האבען דאס דערהערט, זענען זיי געלאפען אין נאהנטען שטעטעל קיין קיטי און האבען דאס געמעלדעט דער פאליציי. באלד זענען געשיקט געווארען צוויי פאליציאנטען, וועלכע האבען אראפגעברענגט דעם מערדער א געשמידטען אין קייטען אין פאסטערונעק.

דארט האט ער מודה געווען און דערצעהלט אז ער איז א שמוגלער, און דער חלוץ האט זיך צו איהם געווענדעט, ער זאל איהם אריבערשמוגלען די גרעניץ קיין רומעניען. מיט דעם פרייז האבען זיי זיך פערגלייכט. און פיהרענדיג איהם, צו דער גרענעץ נאהענט צום וואסער, האט ער דעם חלוץ קרעהווארגען, צוגערויבט ביי איהם עטליכע הונדערט דאלאר, און אריינגעווארפען אין וואסער מען זאל מיינען, דאס ער איז דערטרונקען געווארען.

אינטערעסאנט איז, אז דער מערדער האט נאר איין האנד, און דאס גאנצע דארף סלאבאדקא האט געוואוסט וועגען דעם מארד נאר די פויערים האבען אויס מורא פאר דעם מערדער נישט געוואלט דערצעהלען.

יודישע פארלאמענטארישע דעלעגאציע

ביים רומענישען פרעמיער דר. מאניו

בוקארעשט, (יט"א) דער מיניסטער־פרעזידענט מאניו, האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון יודישען פארלאמענטארישען קלוב אין די פערזאנען פון סענאטאר טעאדאר פישער, רעפ. יוסף פישער און רעפ. לאנדאו. פרעמיער מאניו האט דער דעלעגאציע פערשפראכען, אז אין אלע געזעצליכע אקטען, וואס וועלען זיין נוגע דער יודישער בעפעלקערונג, וועט ער זיך בעראטען מיט'ן יודישען קלוב. די יודישע פארשטעהער האבען געפאדערט, אז נאך אין משך פון דער לויפענדער פארלאמענט־סעסיע זאל די רעגירונג ערלעדיגען די אקטועלע יודישע פראגען. עס האנדעלט זיך דער עיקר וועגען ערטיילען בירגערשאפט פאר טויזענדער יודישע פאמיליעס. רעגולירען דעם סטאטוט פון די יודישע שולען. גרינדען א יודישען לעהרער סעמינאר וא.א.

די דעלעגאציע האט ארויסגעטראגען דעם איינדרוק, אז דער פרעמיער האט דעם בעסטען ווילען, ענטגעגענצוקומען די גערעכטע יודישע פאדערונגען.

א גרויסע שרפה אין יודישען קווארטאל אין גאלאץ

וויען, (יט"א) פון גאלאץ טיילט מען מיט, אז דארט איז אויסגעבראכען א שרפה, אין יודישען קווארטאל. פיל יודישע הייזער זענען פערברענט געווארען. בעת דער שרפה זענען איינינע יודישע איינוואוינער שווער פערוואונדעט געווארען, פופצעהן יודישע משפחות זענען פערבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ.

פאריז 'לע דעפא' — די קולוארען פון דער תפיסה

— פון — נ. פראגה

ווייל מען זיך אראפלאזען אויפ'ן דעק פון פאריז, שטודירען איהרע אומגליקליכע, אויסגעגליטשטע גנבים, באנדיטען, פרויען־הענדלער, גאסען־מיידלעך, בכלל אלץ, וואס דאס לעבען ווארפט פון זיך ארויס, נאכדעם ווי עס האט די קרבנות צומאלען און צובראכען; ווייל מען האבען א בילד פון דעם גאנצען טראגישען אפפאל פון דער לעבענס־מאשין, פון איהר גאנצע שמוץ, אומגליק, קרעץ פון דער געזעלשאפט: מיט איין ווארט דאס, וואס האט נישט געקענט פערדייהעט ווערען דורכ'ן גרויסען לעבענס־מאגען, ווייל מען זיך בעגעגענען פנים לפנים, מיט דער גאנצער טראגעדיע — מוז מען שטודירען די מענשען־טראנספארטען, ווען זיי קומען אן אין „דעפא“.

אלע טאג שטעלט זיך אפ א גרויסער אויטאמאביל ביים קאמיסאריאט. דער אויטאמאביל האט אין זיך צעלעס. ביידלעך, די ביידלעך נעהמען אויף אלעס, וואס איז אויפגעקליבען געווארען אין משך פון טאג, אין מענשען־טייג, אויף די פאריזער גאסען די „שיריים“ פון פאריז. נישט קיין חלוק וואס: אפאשען, פרויען־פערקויפער, קינדער, שפעקולאנטען, וואגאבאנדען, היימלאזע פרויען, ס'רוב מיט די קינדער אויף די ארעמס — אלץ געהט אין וואגען אריין ווי סאלאט. פון אומעטום וועט דאס מענשליכע „סאלאר“ (אפפאל) איבערגעפיהרט ווערען אין די וואגען, וואס הייסען טאקע „סאלאדקערב“ (פאניע א סאלאר) אין „דעפא“ אריין.

דארט וועט „דאס“ אלץ אויסגעזופט ווערען.

א טייל ארעסטירטע וועט געהן ווייטער. דאס הייסט אין דער תפיסה, און דער צווייטער טייל, וועט ארויסגעלאזט ווערען אויף דער פריי.

דער „דעפא“ איז דער קארידאר פון דער יוסטיץ, אדער מען געהט צוריק צום לעבען, צו דער פריי — אדער אין „סאנטע“, אין דער „קאנסיערזשערי“, אין „פרען“ (טורמעס אין פאריז).

ביי הונדערט, הונדערט פופציג ארעסטירטע ווערען טעגליך געבראכט דורך די „סאלאר־קוישען“ אין דעפא. ביים אראפגעהן ווערען זיי טאקע אויפגענומען דורך פאליציי, אבער מ'קען זאגען, אז קיין גרויסען „צימעס“ מאכט מען נישט פון זיי. דער דעפא איז אין גאנצען אונטער דער מאכט פון דער פאליציי און די יוסטיץ קע נאר האבען א מאראלישע השגחה אויף איהר.

און ביז וואנען מע וועט אויסזיפען אט דעם ווערימדיגען מענשען־מאטעריאל, ליגען זיי מענש אויף מענש, טייג אויף טייג, ווי פעקלעך אויף א וואקזאל. ניין, וואס זאג איך? פעקלעך ווערען כאטש אפגעהיט, נומערירט, רעגיסטרירט, אומיצער וועט זיי פאדערען, פאר זיי אפנעהמען חשבון. ווער וועט פאר די פעקלעך אפנעהמען רעכענונג? ליגען זיי אין א תהום ליגען און ביטערניש צו דער „פערשימעלטער“, „פערפוילטער“ געזעלשאפט, וואס האט זיי פערווארפען דא אויפ'ן דעק. ליגען און שעלטען, זידלען, ביילען פויסטען וועגן זענען דא — א בלייפערער פערוואלגערט זיך אויך, נעהמט מען מען און מען שיסט ארויס זידעל־ווערטער אויף די ווענד פון דעפא פון אויבען ביז אונטער. זידעל־אויסרופען, וואס ברענען ווי פייער, וואס קראצען אויס דעם דעק פון זייער נשמה. זידעל־ווערטער וואס שפייען ארויס די גאנצע קאלטע נאקעטקייט פון זייער וויסט און פינסטער לעבען.

דריי טעג קענען די פארשוינען בלייבען אין דעפא, טיילמאל פערגעסט מען אן זיי. אבער דויערט עס לענגער. און א פראטעסט־מורמלעריי געהט אויף צום הימעל פון די, וואס האבען נאך דארט נישט פערלוירען דעם בעגריף פון דער צייט.

נאך דעם דריי־טאגיגען טערמין מעג דער ארעסטאנט „רעקלאמירען“ א ביטע, אז מען זאל זיך אן איהם דערמאהנען, און איהם ארויסנעהמען פון דארט, אבער וועמען ליגט דאס דארט אין קאפ צו שרייבען פראטעסט־בריף? די גאנצע ליטעראטור האט ער אויסגעשריבען דא אויף די ווענד: „מערדר“ „מאר א וואש“ און אלע אנדערע ריכטערישע אויסדרוקען פון זיין זידעל־לעקסיקאן — קיין אנדערע האט ער נישט, דער פארשוין און זיין „ליטעראטור“ איז נישט שרייב־באר אין אפיציעלע בריף, ליגט ער און מ'רוקעט ווי א חיה מיט פערביסענע ליפען.

און זאל אפשר שרייבען אט די פרוי — ווער איז זי? — וואס ליגט דא ווי א שמאטע, ווי א שטיק צוריסען טוך, מיט'ן זויג־קינד אויפ'ן ברוסט, א ליידיגע, אהן מילך ליגט די פרוי אויף דער ערד, און א קליין קינדער־מייל'כעל זויגט אהן רחמנות ביי דער טרוקענער ברוסט... און די מאמע פיהלט, אז נישט קיין מילך זויגט דאס קינד, נאר בלוט, רויט בלוט, קאכעדיג בלוט... זאל זי אפשר שרייבען פראטעסטען?

ליגט זי דא אזוי לאנג אין הפקר־גרוב ביז מען דערמאהנט זיך פארט אן איהר ווי יאן אלעמען. און זי וויינט „אהער אדער אהין“. און וויפיל מאל איז זי שוין טאקע געווען „אהער און אהין“? מ'האט זי געכאפט גנב'ענען אין א גרויסען מאגאזין. דאס קינד האט אויסגעשטרעקט דאס הענטעל צו א שפיל־צייג, האט זי נישט געקענט צוזעהן דעם צער און דאס שפילצייג איהם געגעבען. ומ'האט זי געכאפט אין קאמיסאריאט, פון קאמיסאריאט אין „סאלאד־קויש“, פון „סאלאד־קויש“ — אין דעפא. וואס ווייטער?

דער קאמיסאר קען זי שוין. גלייך ווי זי איז אריין צו איהם, האט ער זי אויפגענומען זעהר פריינדליך:

— ווידער איהר? היינט וואס?

— א שפילצייג.

— פאר אייך?

— פאר'ן קינד...

און איהר קינד, ווי א קליין מאלפעלע, איז איבערגעגאנגען פון האנד צו האנד, פון אנגעשטעלטען צו אנגעשטעלטע, פון טאטע צו מאמע א פרוי האט איהם אפילו איבערגעבונדען, ארומגעוואשען — אנגעוויגען.

און צווישען די „געסט“ פון דעפא איז פערהאן א 14־יעהריגער שנעק. פאר וואס האט מען איהם ארעסטירט? ער האט זיך געמאכט א מארע צו זידלען פאליציי. קען נישט ליידען קיין „פליקס“. האט ער געזעהען צוויי אושאנען צוגעגאנגען, זיך אוועקגעשטעלט מעשה העלד, מיט אויסגעשפרייטע פיס, און אויסגערופען:

— פליק! טא רע פענען! — (פאנרע לעדיג־געהער).

פון אנהויב האבען די „אושאנעס“ איהם נעדוואלט פערטרייבען, ווי מען פערטרייבט א פליג, שפעטער איז געבוירען געווארען א פלאן איהם פשוט אנצושמייסען — געה צערעמאניע זיך מיט אזא שנעק! — אבער דאס דאזיגע קליינע יאטעל איז זיי פשוט אריינגעקראכען אין לעבען. וואו צווייי איז ער א דריטער. שלאגען זיך צוויי בעלווילער, וואקסט ער אויס ווי פון דער ערד, שטעלט אויס זיין פלאטשיק נעזעל און מאכט איראניש צו די אושאנעס:

— אמענע וואו טא רע פענען! — (קומט דאך אמאל איהר חברה לעדיג־געהערס).

ס'איז נישט געבליבען קיין אנדער ברירה, ווי איהם ארעסטירען, אט דעם קליינעם יאטעל, וויזענדיג ביים קאמיסאר, האט ער מיט חוצפה און גרינשעצונג אנגעקוקט זיינע אויספרעגער.

— נעהם אראפ דאס היטעל!

דאס יאטעל ציהט פויל אראפ זיין קאשקעטעל.

— וואס האסטו געטון?

— גארנישט, הער קאמיסאר...

— האסט געשריען: „מאר א וואש!“ (טויט די קוה!) צו די אושאנעס?

פויזע. דער לאבוס דרעהט דאס קאשקעטעל אין דער האנד.

— האסט געזאגט „מאר א וואש?“

— יא, הער קאמיסאר.

— אין דעפא! —

— ביען, מאנסיע לע קאמיסאר.

אין „סאלאד־קויש“ האט דער קליינער בעלווילער חברה־מאן אונטערגעפיפען שטאלץ און צופרידען מיט זיך און זיין ראל. אין דעפא האט ער נישט פערלוירען קיין איין מאמענט, ארויסגענומען א קליין, קורץ בלייפעדעל און ארויסגעשריבען איין איינציג ווארט מיט זעקס פראנצויזישע בוכשטאבען, א ווארט, וואס גענעראל קאמבראן האט בעריהמט געמאכט אין דער פראנצויזישער זידעל־ליטעראטור.

און צווישען דעם גאנצען פאנג איז אויך פערזאלגערט געווארען א יודישער פרויען־הענדלער, וועלכען מען האט פערנומען אין א קאפע די דעריוואלי. נאך נעכטען איז ער געווען א געפוצטער, עלעגאנטער, און אויסגעשטייפטער העמד מיט רינגען אויף די הענט. היינט איז ער צוקנייטשט געווארען, פערלוירען די שטייפקייט און די זיכערקייט. איין טאג אין קאמיסאריאט, און גארנישט דער זעלבער מענש. דער „סאלאד־קויש“ האט איהם געבראכט צו פעסימיסטישע געדאנקען נאך איין טאג, און ער וועט אויך צופאלען צום גאנצען ערב רב, צום גאנצען מענשליכען מיסט, וואס ליגט דא. צום גאנצען בארג־מיסט מיט זיינע שווארצע, מיאוס'ע און בייסעריגע פליגען. דערווייל האלט ער נאך, ווי עס איז פאסאן.

וואס וועט ער זאגען ביי דער אויספארשונג? אבער ווען, ווען, וועט זיך שוין די אויספארשונג אנהויבען?

פון דעם גרויסען זאל, פון דער אלגעמיינער (ווייטער זעה 9־טע זייט).
(ווייטער זעה 9־טע זייט).

ס'איז נאך אלץ בעסער צו זיין א מאן ווי א פרוי

א פערגלייך פון די מעגליכקייטען, וואס דער מאן און די פרוי האבען אין לעבען.

האט איהר ווען עס איז געהערט. אז א מאן זאל האבען פעראיבעל חלמאי ער איז נישט געבוירען געווארען קיין פרוי? ער קען זיין אומצופרידען מיט זיין פרנסה, זיין בעזוגט, זיין ווייב, אבער נישט דערמיט, וואס ער איז א מאנסביל. פון פרויען אבער הערט מען גאר נישט זעלטען, ווי זיי זאגען פער'חלומ'ט: „א, ווען איך וואלט געווען א מאן!"

צו דעם גרויסען כאר פון די, וואס קלאגען זיך דערויף, וואס זיי זענען פרויען, איז איצט צוגעקומען די גלענצענדע זשורנאליסטען העלען ראלאנד, וועלכע האט פערעפענטליכט א לענגערען ארטיקעל אונטער'ן טרויעריגען נאמען „הלואי וואלט איך געווען א מאן".

נישט וואס זי וואלט וועלען האבען א מאנ'ס א פראפעסיע, אדאר רויכערען זיין ליולקע, אדער זיין פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאטען, אדער זיין א פארטער און האבען דעם כבוד נאכצוטראגען עמיצען דעם טשעמאדאן. זי וואלט חלילה קיינמאל נישט געוואלט אוועקרויבען ביים מאן זיינע הייליגע רעכט, אדער אפילו זיינע פריווילעגיעס.

און וועניגער פאר אלץ איז זי מקנא א מאן זיין אנטון, בעזונדערס זינט זי האט אליין פערזיכט דעם טעם פון קירצע הייזקעס און פושאמעס.

ניין! וואס זי איז יא מקנא דעם מאן, איז זיין גליקליכען כאראקטער און טעמפעראמענט. אין דעם שטייגט ער איבער די פרוי אין אלע צייטען — נעכטען, היינט און מארגען, פון מעשה בראשית ביז'ן לעצטען שופר של משיח.

אט צום ביישפיל, זאגט העלען ראלאנד, דער אפטימיזם פון א מאן. זיין אייביגע ליבע צו אוואנטורעס. אייגע פון די אורזאכען, פארוואס א מאן האלט אן זיין יוגענד לענגער ווי א פרוי, איז דאס, וואס זיין לעבען איז איין לאנגע וואונדערליכע אוואנטורע.

ווען, א פרוי דערפיהלט זיך מוה'שחורה'דיג און נישט מיט אלעמען, לויפט זי צו א דאקטאר, אדער אין א שעהנהייט סאלאן, אדער הויבט אן לעבען לויט א שפאגעל-נייער, נאך נישט אויכגעפרובטע דיעטע.

אבער ווען א מאן דערפיהלט, אז ער איז עפעס נישט ווי עס בעדארף צו זיין, אז ער לאזט זיך אפ, געהט ער זוכען א נייע אוואנטורע און דערגרייכט א סך בעסערע רעזולטאטען מיט א סך וועניגער אנשטרענגונג.

א מאן קען שטארבען פריהער ווי א פרוי, אבער דערפאר ווען ער לעבט, איז עס כאטש געלעבט! ער ווערט קיינמאל נישט פערוועלקט, אדער פערטריקענט. פאר איהם איז די וועלט, לעבען און ליבע א, נישט אויסגעפארשט לאנד, און ער איז דער גרויסער פארשטעהר.

א פרוי קען נישט זיין גליקליך, סיידען זי איז טויט-ערנסט. זי קען אפילו נישט הנאה האבען פון א פיעסע, סיידען די פיעסע מאכט זי צו וויינען. און קען נישט געניסען קיין בוך, סיידען זי ווייס, מיט וואס עס וועט זיך ענדיגען, און קיין ליבע, סיידען זי ווייסט, מיט וואס די ליבע וועט זיך ענדיגען. זי קען זיך נישט צופרידענשטעלען מיט'ן בעסטען מאן אין דער וועלט, אויב ער פערשאפט איהר נישט כאטש א ביסעל זארג, זאל זיין וועגען זיין מאגען, אויב נישט וועגען קיין אנדער זאך.

אבער פאר א מאן איז דאס גאנצע לעבען א שפיל. ער שפילט אין פאליטיק, אין קונסט, אין ליבע, פשוט אויס ליבע צום שפיל. און געהט נישט אלץ ווי געהעריג, מאכט עס איהם נאר ריין עוודיגער און ענערגישער. א פרוי אבער שפילט כדי צו געווינען. און אז ביי איהר געהט נישט ווי געהעריג, ווערט איהר האַרץ צובראכען.

דערפאר בלייבען מענער יונג א סך לענגער ווי פרויען. ביז די פרוי וועט זיך נישט אויסלערנען שפילען, וועט זי קיינמאל נישט דערגעהן דעם אמת'ן סוד פון יוגענד. ווייל אייביגע יוגענד איז אנ'אייביגע פעראינטערעסירטקייט אין דעם גרויסען שפיל, וואס רופט זיך לעבען.

און דאן — דעם מאנ'ס זיכערקייט אין זיך, זיין צופרידענקייט מיט זיך. אח, ווען די פרוי האט כאטש א טראפען דערפון.

קיין מאן צווייפעלט נישט, צי ער קען געווינען דער פרוי'ס ליבע — פון וועלכער פרוי ער וועט נישט וועלען. און קיינמאל האט ער נישט מורא צו פערלירען איהר ליבע, וואס ער זאל נישט אפטון. די איינציגע זאך, איבער וועלכער ער ברעכט זיך דעם קאפ, איז צי וויל ער איהר ליבע אדער נישט. עס מאכט גארנישט אויס, וואס דער שפיגעל ווייזט איהם, ווען ער קוקט זיך איין, ער איז אייביג איבערצייגט, אז „עפעס" איז אין איהם, וואס קיין פרוי קען נישט ביישטעהן.

האט איהר דען עס איז געהערט, אז א מאן זאל אפליגען וואך די נעכט און טראכטען, צי איז ער געפעלען א פרוי צי נישט? אדער צי וועט זי איהם אפרופען אויפ'ן טעלעפאן אין דער פריה צי נישט? אדער וואס זאל ער זאגען און וואס זאל ער ענטפערן און וואס זיך אנטון, טאמער רופט זי איהם יא אפ? מעג דער מאן זיין ווי נישט שעהן און נישטיג, וואונדערט ער זיך קיינמאל נישט, ווען א רייצענדע פרוי פערליבט זיך אין איהם. פארוואס זאל ער זיך וואונדערען? האט ער דען נישט אין זיך דער עפעס", דעם „איך ווייס אליין נישט וואס"!

פרויען זענען אייביג פערזארגט וועגען זייער פיגור, וועגען זייערע האר און האלטען זיך אין איין פוצען און שמירען. אבער א מאן ארט וואס ווינציג, צי זיין נאז שיינט אדער נישט. דאס איינציגע, וואס איהם געהט אן איז, צי דאס מיידעל אינטערעסירט איהם. קוים בעשליסט ער, אז יא, בלייבט איהם נאר אנצוזאגען איהר די פרעהליכע בשורה.

נאך א זאך, וואס העלען ראלאנד איז מקנא די מענער, איז זייערע אייזערנע נערוועז.

א פרוי ווערט נערוועז פון יעדער נארישקייט, א מאן — פון קיין זאך נישט. ער ווערט קיינמאל נישט אזוי ווייט אויפגערעגט, אז ער זאל צוליב דעם פערלירען זיין שלאף און אפעטיט. ער איז א קאלטער לוגג און לעבער. ער קען זיך אויף אנ'איבעריגער שעה פעררעדען מיט א פריינד און נישט איבערטראכטען, אז דאס מיטאג אין דער היים ווערט קאליע און אז דאס ווייב מיינט אודאי, אז נישט אנדערש אנ'אויטאמאביל האט איהם איבערגעפאהרען, וואס ער זוימט זיך אזוי לאנג און איז גרייט אויסצוברעכען אין א געוויין. ער קען אין דער לעצטער מינוט אפברעכען א ראנדעוואו, און ער זאל זיך נישט קימערן, וואס ער האט קאליע געמאכט דעם מיידעל דעם גאנצען אוועגד. ער קען א גאנצען חודש נישט ענטפערן אויף א פרוי'ס הארצרייסענדען בריף, כאטש ער ווייס, אז זי לויפט אודאי צעהן מאל א טאג צום בריף-קעסטעל אין דער האפנונג, טאמער איז אנגעקומען עפעס פון איהם.

קיין וואונדער נישט, וואס מענער קענען בעסער טרייבען א מאשין ווי פרויען. דאס אלץ א דאנק זייערע נערוועז און — זייער חוצפה.

קלארא לעווין.

פינת מיידלעך און איין חתן

(פון די לאדזער מעשיות).

באלד נאך די תנאים האבען זיך אלע „גליקען" אנגעהויבען איינציגווייז אויסצולאזען. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער חתן איז טאקע א פאבריקאנט, אבער נישט בפון זיירענציג, ווי ער האט זיך געהאט פארגעשטעלט, נאר פון ליגען און קאמבינאציעס.

וואס שייך דער משפחה זיינע, מיט וועלכער ער האט זיך די גאנצע צייט געהאט אזוי געגרויסט, איז זי אין אמת'ן אויך נישט אזוי איי איי.

אמערגסטען איז אבער געווען, וואס זייט נאך די תנאים האט ער געקלעפט אין דער כלה'ס שטוב און זיך געליינט איינגאנצען אויף די עלטערנס ארימע פלייצעס.

ווען דאס גאנצע בני-בית, די משפחה און די כלה האבען אנגעהויבען צו איהם שארף צוצושטעהן, הלמאי ער קלערט גאר נישט וועגען קיין תכליה, האט ער ערקלערט, אז ער וויל זיך לערנען אלס שאפער, ביי וואס מען קאן פערדינען ושטיקער געלד. בכדי זיך אבער אויסצולערנען דאס פאך דארפט מען האבען עטליכע הונדערט זלאטים.

באין ברירה האבען די עלטערען ווייטער אנגעקלאפט אין די טירען פון דער משפחה און בעקאנטע און מען האט ווידער צונויפגעקליבען א ביסעל געלד און עס אפגעשטעקט דעם חתן.

די עלטערען זענען געווען זיכער, אז זייער צוקונפטיגער איידעם קנעלט פלייסיג הלכות שאפערי און זיי וועלען שוין עהנליך דערלעבען נחת פון זייער טאכטער.

זענען אבער קוים פערביי איינינע וואכען, און דער ליבער חתן קומט מיט א פרישען פזמון. היות די שאפערי-קונסט שטעהט אין לאדז אויף א זעהר נידעריגער מדרגה, האט ער ממילא נישט קיין שום האפנונגען דאס פאך זיך דא ווען ס'איז גרינטליך צו ערלערנען. ער מוז דעריבער אומבעדינגט פאהרען קיין ווארשא, וואו ס'עקזיסטירען פיל אזעלכע שולען מיט די ברייטסטע רעכט. אין אזא שול וועט ער שוין געפינען דעם ריכטיגען תכלית.

מיט קונצען האט מען ווייטער צוזאמענגעשטיקעוועט א ביסעל געלד און דעם חתן אוועקגעשיקט קיין ווארשא.

זיצענדיג אין דער הויפט-שטאט, האט דער חתן נישט פערגעסען פון צייט צו צייט צו דערמינטערען זיין כלה און די מחותנים, אז מען זאל איהם צושיקען געלד דא אויף עסען, א צווייט מאל אויף דירה, אנ'אנדערש מאל אויף צוקויפען זיך עפעס א מלבוש.

אזוי האט ער כסדר געהאלטען אין איין פלומפען, אז ס'האט שוין אונטערגערוקט דער טערמין פון ענדיגען דעם קורס, זענען שוין די עלטערען געווען איבערגליקליך. עס וועט דאך אמאל א סוף נעהמען צו זייערע זארג.

קומט פלוצלונג א טעלעגראמע, אז ער איז ביים עקזאמען דורכגעפאלען און ער איז געצוואונגען ווידער צו בעגייען דעם קורס. עס העלפען נישט קיין שום רייד און טענות און עס הויבט זיך אויף פריש אן די סדרה פון שיקען געלד קיין ווארשא אויף דעם און אויף יענעם, אזוי כסדר אהן א סוף.

ס'איז אבער דאך געקומען צו דעם מאמענט, ווען ס'איז שוין פאקטיש נישט געווען ביי וועמען צו נעהמען. האט מען געמוזט אויפהערען דעם חתן צו שיקען.

און דער חתן האט געזעהען, אז זיינע אלארמירענדע בריף האבען נישט קיין ווירקונג און קיין געלד ווערט איהם נישט ארויסגעשיקט, האט ער אויפגעהערט אינגאנצען צו שרייבען. ר' גרונים גימפעל האט געווארט א חודש, צוויי און דריי און דער חתן האט פון זיך נאך אלץ נישט געלאזט הערען, האט ער ארויפגעצויגען אויף זיך די שבת'דיגע יופיצע מיט'ן סאמעטענעם קאשקעטעל און זיך געלאזט קיין ווארשא.

אין ווארשא האט זיך נעבעך דער אומגליקליכער ר' גרונים גימפעל דערוואוסט וועגען זיין נאכטערס חתן גאנץ מיאוסע זאכען. ערשטענס, אז די גאנצע מעשה מיט די אויטאמאביל-קורסען, נישט געלונגענע עקזאמענס איז פון אנהויב אן אויסגעטראכט, אז דער בחור האט נאך נישט זייט ער לעבט געפרובט צו פערדינען דורך עהרליכער ארבייט א גראשען, אז פאר גאנצען צוגעשיקטען געלד האט ער געמאכט א לעבען, אז אין משך פון דער צייט האט ער געפרובט שליסען אזעלכע בעקאנטשאפטען און זיך צו פערליבען נישט מיט איין מיידעל, אז ער האט גאר אין ווארשא אויף געגנשא א ווייב מיט 2 קינדער און אין נאווידוואר א צווייטע, אויך מיט א קינד.

איינוועגס איז דער אלטער ר' גרונים גימפעל דערגאנגען א סוד, אז טראץ דער אפיציעלער כלה, האט דער פיפיגער חתן-בחור פערשטאנען צו אינטריגירען כמעט אלע איבעריגע איהרע שוועסטערן און יעדער בעזונדער צו פערזיכערען, אז נאר אין איהר איז ער פערליבט איבערן קאפ.

פערשטעהט זיך, אז מיט יעדער האט ער בעזונדער זיך קארעספאנדירט און פאר יעדער געפינען אנדערע קאמפלימענטלעך און פון יעדער, ווי געוועהנליך, אין געהיים, געצויגען בעזונדער קלענערע אדער גרעסערע סומען געלד און פאקעטלעך מיט וועש און אנדערע ווערט-זאכען.

דערוויסענדיג זיך, מיט וואס פאר א האניגפויגעל ער האט צו טון, איז ער געקומען גלייך צוריקצופאהרען קיין לאדז און זיין ביטער הארץ אויסגעגאסען אויף די טעכטער.

אזוי ווי די טעכטער זענען געוואויר געווארען, אז איינע האט דער צווייטע פערראטען און יעדע האט אין געהיים געפיהרט מיט דעם אפיציעלען חתן פון דער עלטערער שוועסטער בעזונדערע ליבעס, האלטען זיי זיך אין איין ארומרייסען און דאס גאנצע גאנג-שטיבעל איז פערוואנדעלט געווארען אין אנ'אמת'דיג גיהנום.

סוף

Dr. N. TRACHTENHERC
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
נאראטאוויטשא 11, טעל. 33-16
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערוועו-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
אינטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע-ציכער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

דאס ניי-ערעפענטע
בעזוכט גאלאנטעריע = געשעפט
„RACHEL"
נארוטאוויטש-גאס (דזיעלנא) 32
גרויסער אויסוואל פון דאמען- און מענער-וועש. פיזשאמעס. קראוואטען או"זוו
בעסטע אייגענע ארבייט (אויך אויף בעשטעלונג)
קונדישע שטאפען און ווערען שנעל, פינקטליך און רעעל אויסגעפיהרט.
„RACHEL", ul. Narutowicza (Dzielna) 32.

Skład Artykułów Perfumeryjnych
Z. JOSKOWICZA
Łódź, Zgierska № 11, telefon № 64-42.

די איינציגע און ביליגסטע
איינקויפס = קוועלע פון
קאסמעטישע- און פערפומעריע-ארטיקלען

וויכטיג
פאר דער
פראווינץ!

הורט און דעטייל! פערפומעריע הורט און דעטייל!

D. MARKUS, Piotrkowska 59, tel. 28-02

בעזיצט שטענדיג אויף לאגער די בעסטע אויסארבייטונגען פון פאלגענדע פירמעס:

Tow. Akc. FR. PULS — Tow. Akc. „CAZIMI" — Sp. z o. o. „ELIDA" — Tow. „SUNLAJT" — Tow. Akc. „FORNARINA" — COTTY i HUBIGANT i inni

אלעס צו פאבריקס-פרייזען!

ווי אויך די בעוואוסטע מאשטש צו פאדלאגעס „Jaśniej Słońca"

בעמערקונג: כ'נעהם אן בעשטעלונגען טעלעפאניש נומ' 28=02 און ס'ווערט זאפארט אבגעשיקט אהיים.

קיין שום אגענטעו בעשעפטיג איך נישט.

MŁODA PANIENKA
ukończywszy kurs buchalterji i pisząca na maszynie poszukuje posady, bezpłatnie. Łask. of. do Adm. nin. pisma pod „Uczciwa"

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז, אויערן קר.	11—10 2—3 7—6
ד"ר רוזענבערג הויט און געשלעכטס קר.	11—10 1—2
ד"ר גאלדשטיין אויגען-קראנקהייטן פעלאק	1—2 7—6
ד"ר יאסמאן נערוועז קראנקהייטן	12—2
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטן	10-12 4-5
ד"ר פעפערני פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנקהייט.	4-5 זג. 1—2
ד"ר ווינבערג אינ. וועריך לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר טאופעל רענטגען	10—12 4—6
א. בראדזענמשיק צאהן-ארצט	3—7
נ. ראוזעס צאהן-ארצט	9—2

צאהן-טעכניק, פלאמבירונג, קראנען, מאסאזש א. א. וו.
בי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארן
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראנקהייטן און קעס (פארך)
דיאטערמיע, אויך אייזענבעהנליכע-בעהאנדלונג, קווארץ-לאמפע, עלעקטריזאציע, אויך אנדערע...
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
ווייט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. קאבינעט
ד"ר מארקוס ... פון 5-7 ...

א גוטען קאראקול-פאלטאן
אין בעסטען צושטאנד, 115 צענטימעטער די לענג פליי-צע, וו"ל איך קויפען.
אפערטען אבצוגעבען אין אדמ. אונטער ליטערע „W" ביז'ן 10. מערץ ד. י. 4747

א נייער
צו א שטעפער ווערט געזוכט צו ערפאהרען
ביי א. וואלף
קאנסטאנטינער 50

איונגערמאן
וועלכער איז בעקאנט אין דער קאנפעקציאנס-בראנ-זשע ווערט געזוכט ביי
שאלדראיעווסקי
פיעטרקאווער 294 אין רוגאווע געוועלב.

ווארנונג!
אזוי ווי ס'האבען זיך בעוויזען אין שטאט פערשידענע נאכגעמאכטע פעלד-בעטען, מאך איך בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום, אז די
עכט= בעטעו עכט=
פאטענטירטע בעטעו פאטענטירטע
זענען פערזעהען נאר מיט דער שוץ-מארקע
PALMA-PATENT
פאר וועלכע מיר זענען פעראנטווארטליך ביז 3 יאהר.
— צו בעקומען אין אלע געשעפטען. —
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל=בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל=קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך,
טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך
מעטער=מאס. אויף רעדלעך.
מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע קאזעטקעס און טאפטשאנעס
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאווע-בעט. 14 זל.
רעעלע בעהאנדלונג. פאבריקס=פרייזען. זאמטליכע רעפאראטורן.
הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
וושעושינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר איפיך נאז, האלז, אויערן קר.	3½—4½
ד"ר פערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטן	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכטס-קר.	12½—1½
ד"ר שפיגעלד נערוועז און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטן	2—3
ד"ר בערנשאז פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי שטאטערן, קינסטליכע ברוב-זון-בעשטראהל.אינ-האלאציע... עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויך פערלאנג... און לאבאראטאריום ... אויך ... אין בלוט
אימפונגען נעגען שקארלאטין.
בי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארן
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי שמאראגדלסקא
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציין, קראנען, מאסאזש א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגע-רישע קראנקהייטן. סעקסועל-שוועכע. אלע ארט אנאליזען. בעהאנד-לונג מיט קווארץ-שטראהלען.
צמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

ד"ר מ. קאליש
צאהנארצט
צאהן- און מונד-קראנקהייטען, צאהן=כירורגיע.
נעמט אן פון 11—2 און פון 6½—8 אין אווענד, זונטאג פון 12—2 מיטאג.
זשעראמסקיעגא (פאנסקא) 37.
נעהמט אן אין דער לעטשניצע פאמאץ, אלעק-סאנדראווסקא 1 פון 3 ביז 5 נאכמיטאג. 4087

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 81=27.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

דער שווארצער וואלף

(76 (ראמאן).

וואלקאוו האט אנגעהויבען שארף צו הויבען דעם עראפלאן, כדי צו ארויסקריגען זיך פון דער געפעהרליכער באוע.

באלד האט מען פערלוירען די ערד פון די אויגען, און די פלאך איז פערזונקען געווארן אין נעבעלדיגען רויכעל.

דער דאזיגער מאנעווער האט פערנומען צייט — אנ'ערך פערציג מינוט...

בעגעגענדיג זיך מיט דעם פילאטס בליק, האט וולאדעק איבערגעלייענט אין זיינע אויגען גרויס אומרוהיגקייט.

— וועגען וואס האנדעלט זיך? — האט ער הויך אויסגערופען.

דער פילאט האט, נישט קוקענדיג אויפ'ן רויש פון מאטאר, איהם פערשטאנען, און אנגעוויזען מיט דער האנד אויפ'ן האריזאנט.

פארענט זענען געווען געדיכטע וואלקענעס.

דער פילאט האט זיך משמעות נישט געקאנט רעצידירען צו פליהען איבער דעם געדיכטען טומאן־פערשטעלעניש, האבענדיג מורא צו פערלירען דעם וועג.

אין עטליכע מינוט שפעטער האט וולאדעק א ציטער געטון, דערפיהלענדיג אויף זיך וואלקענעס האנד.

מיט'ן בליק האט איהם דער פילאט געוויזען, ער זאל קוקען הינטען.

וולאדעק האט זיך ארומגעקוקט.

הינטען אויפ'ן שטח פון א דריי קילאמעטער האט זיך אין הימעל בולט אנגעזעהן דער מאנא־פלאן מיט די ווייסע פליגלען.

אומגעכאפט פון א פלוצלינגער אומרוהיגקייט, האט וולאדעק עטליכע מינוט אכטונג געגעבען אויפ'ן אפאראט, אמיהענדיג זיך פעסטצושטעלען, צי יאגט זיי אן דער מאנאפלאן, צי שטייט ער אפ, און ווער פיהרט איהם אייגענטליך.

ער האט געהאט זעהר ביטערע פארגעפיה־לען: ס'איז ביי איהם געווען מעהר, ווי זיכער, אז דאס יאגט מען זיי נאך אין דער לופט...

ווער עס פיהרט אן מיט דעם אפאראט איז דאך, אין גרונד גענומען, נישט וויכטיג.

ס'קאן זיין, אז ס'איז קאטשאלקאווסקי אליין, וועלכער איז בעקאנט אין דער ספארט-וועלט אלס אויסגעצייכנעטער לופט פליהער, און עס קאן זיין, אז דאס איז עקסטראם!

וואס בעצוועקט אבער די פערפאלגונג?

וואס האט בדעה די „הינטישע חברה", ארויס־שיקענדיג א פלינקען מאנאפלאן, כדי נאכצויאגען וואלקאוו'ס אפאראט?

זיי קאנען דאך נישט וועלען שטערען וולא־דעק'ן און לילי'ן צוצופליהען צו דייטשלאנד — און דארטען, וואס קאנען זיי טון מיט זיי?

עס קאן געמאלט זיין, אז דאס וויל זיך די „הינטישע חברה" פשוט איבערצייגען, צי זיי האבען פאקטיש פערלאזט די גרעניצען פון לאנד?

מען האט דאך עס אבער, געקאנט אדורכפיה־רען א סך פשוט'ער, בעאויפטראגענדיג עס צו טון ווערנהיימער'ס אגענטען אין דייטשלאנד.

וולאדעק האט בשום אופן נישט געקאנט פער־שטעהן, וואס פאר א שפיצעל עס שטעקט אין דעם נאכיאגען איהם.

זיין אומרוהיגקייט און נערוועזיטעט האבען אלץ בעוואקסען.

פון סאמע אנהויב אן, ד. ה. פון דעם מא־מענט אן זינט לילי האט געהאט פערשוואונדען, האבען איהם בעהערשט פינסטערע פארגעפיהלען:

מען האט דאך נישט געקאנט אפלעגען וואל־קאוו'ס פליה, נישט ארויסרופענדיג קיין חשדים.

איהם וואלט דעריבער נישט גע'חידוש'ט, ווען מען וואלט אויף זיי געמאכט אנ'אנפאל אויפ'ן פליה-פלאץ גופא.

איצט אבער, ווען זיי שוועבען שוין אין דער לופטען!...

דער דאזיגער געדאנק איז איהם פריהער נישט געקומען אין קאפ אריין — אפילו איצט האט ער זיך איהם אויסגעוויזען פאר ווילד און אבסורדאל.

ער האט זיך ווידער ארומגעקוקט:

דער סילועט פונ'ם מאנאפלאן איז געווארען בולט'ער און גרעסער.

הייסט עס, אז ער האט זיך געהאלטען אין דערנעהנטערען:...

וולאדעק האט זיך אויס אויסגעזידעלט פאר גרויס עגמת נפש.

וואלקאוו'ס אפאראט האט געקאנט ענטוויקלען א פלינקייט פון צוויי הונדערט פינפציג קילאמעטער אין א שעה.

וועט זיך וואלקאוו בלתי ספק בעמיהען צו דערצילען דעם מאקסימום פון שנעלקייט, אויף וועלכער עס איז בכח זיין מאמאר.

שוין איצט איז געווען קאנטיג, אז דער אע־ראפלאן איז געפלויגען א סך שנעלער, ווי פרי־הער...

אבער צי וועט אפילו ביי אזא שנעלקייט גע־ראטען צו ענטלויפען פון דעם שונא'ס מאנאפלאן?

עס איז דורך א האלבע שעה, און דער שטח צווישען די עראפלאנען האט זיך כמעט נישט גע־ענדערט.

אין משך פון דער צייט האט וואלקאוו'ס אפאראט זיך אויפגעהויבען אויף א פופצעהן-הונ־דערט מעטער אין דער הויך. דער טומאן איז אבער געווארען אלץ געדיכטער — דער פערשאל־טענער טומאן, וואס איז געווען א צולאג צו די צרות.

וולאדעק האט געכאפט הינטערוויילעך א בליק אויף לילי'ן.

דאס מיידעל איז רוהיג געזעסען אין איהר שטוהל, נישט נויטענדיג, און נישט פיהלענדיג, וואס ארום איהר טוט זיך, נישט אהנונגדיג, אז עס דראהט זיי אזא סכנה!

דער קאלטער, שניידיגער ווינד האט געמאכט פלאטערן א הר וואל, און די אויגען איהרע האבען זיך געלויכטען פאר גליקליכער אויפרעגונג און פרייד.

לילי האט זיך צום ערשטען מאל אין איהר לעבען געלאזט פליהען אין דער לופטען און זי האט ממש געשעפט נחת פון דער נייער, שארפער איבערלעבעניש.

וולאדעק איז דערווייל געזעסען פערזונקען אין מחשבו'ת און אויס־רעכענונגען, וואו ער געפינט זיך איצט אין דער וועלט..

דער אפאראט, אויף וועלכען זיי זענען גע־פלויגען האט זיך פלוצים א שטארקען וואקעל גע־טון, און זיך איינגעבויגען אויף אונטען.

מיט גרויס שוועריגקייט האט דער עראפלאן צוריק בעקומען זיין גלייכגעוויכט.

וולאדעק האט אומרוהיג אנגעקוקט דעם פי־לאט, און דערזעהן, אז יענעמס פנים איז בלייך געווארען, ווי קאלך.

וואלקאוו האט אויסגעשטרעקט די האנד און מיט די אויגען אנגעוויזען אויפ'ן ארבעל.

וולאדעק האט נישט באלד פערשטאנען, וואס עס איז געשעהן.

ערשט א ווײלע שפעטער האט ער בעמערקט, אז דער ארבעל פון דער לעדערנער קורטקע איז צעריסען לעם דעם עלענבויגען.

— וואס בעדייט עס? — האט ער צוטומעלט א פרעג געטון.

דער פילאט האט זיך אומגעקעהרט און שנעל איינגעבויגען דעם קאפ.

עפיס איז פערביי־געפלויגען לעם וולאדעק'ס אויגען, און אפגעבריהט איהם דעם פנים.

— צום טייוועל! — האט ער אויסגעשריגען — די אויסוואורפען... שיסען דאך אויף אונז!

(פארטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

10 זונטאג — כה אדר א׳ תרפ״ט

מערץ

זון-אויפגאנג 6.12
זון-אונטערגאנג 5.24

א נייעם שטייער אויף צו בויען די קאנאליזאציע

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך האבען די טעג אין ווארשע געווילט דער פרעזידענט זשמיענצקי און לאווניק קוק, וועלכע האבען פארגעלעגט דעם פינאנץ-מיניסטער גראדינסקי א פראיעקט צו בעשטייערן די הויז-בעזיצער מיט א ספעציעלען שטייער אויף צו בויען די קאנאליזאציע און וואסער-לייטונג אין לאדז. ווי באלד דער מאגיסטראט וועט בעקומען אנ׳ענטפער פונ׳ם מיניסטעריום וועגען דער פראגע וועט לאווניק קוק באלד צוזאמענרופען א קאנפערענץ אין דעם שטייער-אמט פון די הויז-בעזיצער, כדי די פראגע גענוי צו ערקלערן.

עלעקטריפיצירען דעם לאדזער קרייז.

(—) דער סטאראסטע זשעווסקי מיט א דעלעגאציע זענען נעכטען אנגענומען געווארען ביים דירעקטאר פון דעפארטאמענט פון עפענטליכע ארבייטען, וועלכער האט ערקלערט פאלגענדעס: די מלוכה מאכט אונטערהאנדעלט מיט גרעסערע עלעקטריע אונטערנעהמונגען וועגען עלעקטריפיצירען דעם לאדזער קרייז, ווי אויך עטליכע שכנישע וואיעוואדזטווען.

די דאזיגע אינוועסטיציעס דארפען קאסטען 40,000,000 דאלאר. ביז עס וועלען נישט פערענדיגט ווערען די אונטערהאנדלונגען מיט די פירמעס וועט דאס מיניסטעריום פון עפענטליכע ארבייטען קיינעם נישט ערלויבען אנצוהויבען די עלעקטריפיקאציע ארבייטען.

די עלעקטריפיקאציע פון לאדזער קרייז וועט אלזא געפיהרט ווערען דורך דעם מיניסטעריום פון עפענטליכע ארבייטען און וועט זיך אנהויבען נאך אין דעם לויפענדען יאהר.

טראמוואי—לאדז-קאנסטאנטין-לוטאמירסק

(2) ווי מיר דערוויסען זיך האט דער מאגיסטראט אין קאנסטאנטין געשלאסען אנ׳אפמאך מיט דער דירעקציע פון די צופאהר-טראמוואיען וועגען בויען א טראמוואי-ליניע צווישען קאנסטאנטין און לוטאמירסק.

די דירעקציע טרעט צו צו דער ארבייט אנהויב פריהלינג און ביז צום 1 יולי זאל די ליניע שוין זיין פערטיג.

פון דער קראנקען-קאסע

(2) ווי בעוואוסט האבען די וואהלען אין קראנקען-קאסע געדארפט פארקומען צווישען יוני און אקטאבער, אזוי אבער, ווי עס איז מעגליך, אז ביז צו דער צייט זאל אריין אין לעבען דער פראיעקט וועגען פערייניגען אלע פערזיכערונגס-אפטיילונגען: אויפ׳ן פאל פון קראנקהייט, טויט, ארבייטסלאזיגקייט, עלטער, פערלירען די ארבייטס-פעהיגקייט, אינוואלידענשאפט א. ד. גל. און אין געזעלשאפטליכע פערזיכערונגס-קאסע — האט די מאכט בדעה די וואהלען אין קראנקען-קאסע דערווייל אפצולעגען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

פאוולאווסקי (פיעטרקאווער 307) ס. האמבורג (גלובנא 50) ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 4) י. סיטקעוויטש (קאפערניק 26) א. כארעמזא (פאמארסקא 10, א. פאטאש (פלאץ-קאשטשעלני 10).

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און. וועגערישע קראנקהייטען
אינגער - שוועבע, לישיי און רטק, רענטגען-שטראהלען און קווארץ- ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד.

קארל בייער—דירעקטאר פון לאדזער האנדעלס-קאמער

אינדוסטריעלער טרעטען ארויס פון דער האנדעלס-קאמער.

ווי מיר דערוויסען זיך, האט דער מיניסטער פון האנדעל און אינדוסטריע אינזשינער קוויאטקאווסקי אונטערגעשריבען די נאמינאציע פון ה׳ קארל באיער דעם שעף פון דער האנדעלס- און אינדוסטריע-אפטיילונג ביי דער וואיעוואדזטווע אין לאדז, אלס דירעקטאר פון דער האנדעלס-קאמער אין לאדז.

*

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאמינאציע דערוויסען מיר זיך, אז דער ניי-נאמינירטער דירעקטאר באיער איז ארויסגערופען געווארען דורכ׳ן מיניסטער קוויאטקאווסקי קיין ווארשע. ה׳ באיער איז באלד אהין ארויסגעפאהרען.

קיין ווארשע קלייבען זיך די מיטגלידער פון פרעזידיום פון דער קאמער, כדי צו בעהאנדלען מיט דעם מיניסטער דעם ענין וועגען דער ארגאניזאציע פון דער האנדעלס-קאמער און איהרע נאהענטסטע ארבייטען.

*

ד״ר בארטשינסקי, דער פארשטעהער פון דעם פעראיין פון אינדוסטריעלער אין פוילען האט אין צוזאמענהאנג מיט דער נאמינאציע פון ה׳ באיער אלס דירעקטאר פון האנדעלס-קאמער ערקלערט: אזוי ווי די אינדוסטריעלער האבען אין יאנואר איבערגעגעבען דעם וואיעוואדע יאשטשאלט א בריוו מיט דעקלאראציע אין וועלכער עס איז געווען קלאר געזאגט, אז אויב עס וועט נאמינירט ווערען ה׳ באיער אלס דירעקטאר פון דער האנדעלס-קאמער וועלען די אינדוסטריעלער ארויסטרעטען פונ׳ם פרעזידיום פון דער קאמער, האט די שטעלונג זיך איצט נישט געענדערט.

א טויב-שטימע פאר׳ן געריכט

זי איז געווען בעשולדיגט אין וועלען אומברענגען איהר ניי-געבוירענע קינד

(2) דעם 4 יאנואר ל. י. איז אין דער וואוינונג פון שוסטער ראזענצווייג (וואוושא 10), אריינגעלאפען אנ׳אומבעקאנטע פרוי און נישט ארויסגעזאגט קיין ווארט, נאר מיט פערצווייפעלטע זשעסטען און סמנים, עפעס אנגעוויזען און איז נעפאלען אין חלשות.

ראזענצווייג האט זיך באלד פערנומען מיט דער פרעמדער און פעסטגעשטעלט, אז זי איז מעוברת, און דארף באלד געבוירען א קינד. אין שטוב איז א חוץ ראזענבערגען קיינער נישט געווען, ער האט די פרוי דערמונטערט און ארויסגעלאפען רופען אנ׳אקושערקע.

די פרוי האט דערווייל אינגאנצען נארמאל געבוירען א יונגעלע. דאס קינד האט זי איינגעוויקעלט אין שמאטעס און עס ארונטערגעווארפען אונטער׳ן בעט. נאכ׳ן געבוירען דער וואוינונג אדורכגעגאנגען דער לאקאטאר ערמונד קונץ, דער הערענדיג קרעכצען אין ראזענבערגס וואוינונג איז ער אהין אריין און געזעהען די קימפעטארין. און געהערט אז קינד אונטער׳ן בעט. האט ער פערשטאנען, אז די מוטער האט געוואלט דערהרגענען דאס קינד, און מיטגעטיילט וועגען דעם דער פאליציי.

דערווייל איז אנגעקומען ראזענצווייג מיט אנ׳אקושערקע, וועלכע האט דער קימפעטארין ערטיילט די ערשטע הילף.

עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז די קימפעטארין שרה ווארזאווסקא פון קוטנא, איז א טויב-שטומע, זי איז ענטלאפען פון די עלטערען מיט 6 וואכען פאר׳ן געשעהעניש און מען האט זי נישט געקענט געפונען.

אויפ׳ן געריכט, האט מען, פערשטעהט זיך, נישט געקענט זיך מיט איהר פערשטענדיגען, דעם ארויסגערופענעם עקספערט פון דער טויב-שטומער שולע האט די ווארזאווסקא ערקלערט מיט סמנים, אז זי האט דאס קינד פערוויקעלט עס זאל נישט פערפרוירען ווערען און עס איז אליין אראפגעפאלען אונטער׳ן בעט.

דאס געריכט האט צוליב מאנגעל אין בעווייזען די טויב-שטומע מאמע בעפרייט.

א בלוטיג-געשלעג אין א שענק

(2) עהערגעכטען ארום 8 א זייגער אין אווענד איז אין דער שענק פון א. קאהוואצקי, אויף זגערזשער 146 פארגעקומען א בלוטיג געשלעג צווישען צוויי בוי-אונטערנעהמער מיט עטליכע מוירער.

ביי א טישעל אין דער שענק זענען געזעסען ביי א גלאז ביער און געשמועסט וועגען זייערע געשעפטען די בוי-אונטערנעהמער מיעטשיסלאוו קארפינסקי (אלעקסאנדראזסקא 107) און מיעטשיסלאוו יאקובאווסקי (שיראקא 13). אין א קורצער צייט ארום זענען אין דער שענק אויך אריינגעקומען די מוירער: יאן בארזאווסקי, זיין ברודער אנטאני באראזאווסקי און יוזעף גלינקאווסקי (זשאביעניץ 18) וועלכע ארבייטען ביי די אויבענדערמאנטע בוי-אונטערנעהמער. די מוירער האבען פערנומען א טישעל נעבען די אונטערנעהמער און זיך מכבד געווען מיט בראנפען. די אונטערנעהמער האבען אנגעהויבען רעדען וועגען די מוירער און א בעליידיגענדען פאר די לעצטע טאן.

די מוירער זענען אויפגעשפרונגען און זיך געווארפען מיט מעסערס אויף די בעליידיגער: עס איז ענטשטאנען א געשלעג, בעת וועלכען די בוי-אונטערנעהמער האבען בעקומען מעסער-וואונדען אין בויך, ברוסט, און קאפ, ווי האבען דאן ארויסגעכאפט רעוואלווערן און אנגעהויבען שיסען. עס איז ענטשטאנען אנ׳אונגעהויערע פאניק, ווער וואוהין עס האט געקענט האט זיך געלאזט לויפען. מען האט אלארמירט די פאליציי, וועלכער עס האט זיך איינגעגעבען צו ארעסטירען און ענטוואפענען די מעסערשטעכער. צו די פערוואונדעטע בוי-אונטערנעהמער האט מען ארויסגערופען די פאגאטאוויע, וועלכע האט פעסטגעשטעלט ביי קארפינסקין 6 וואונדען אין בויך, ברוסט און קאפ, אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא גאס. דער צווייטער בוי-אונטערנעהמער — יאקובאווסקי האט בעקומען 4 וואונדען דער מויערער באראזאווסקי האט בעקומען 2 וואונדען אין קאפ מיט א רעוואלווער-קולבע. די מוירער האט מען ארעסטירט און אפגעפיהרט אין אויספארשונגס-אמט. א רייה עדות פון דער שענק זענען מיטגענאמען און נעגעבען געגען די מויערער נעגאטיווע אפרופען.

נישט א אויפשטענדיגער, נאר א פעררעטער

א געוויסע אלגא שפענער (שיראקאווסקא 8) האט זיך געווענדעט צו דער מאכט מיט א בקשה מען זאל איהר העלפען אפצוקריגען דעם גוט, וועלכער האט געהערט איהר זיידען אין אלעקסאנדער (ספאצעראזא 85) וועלכען די רוסען האבען אלס אויפשטענדיגער פון 1863 אויפגעהאנגען און זיין פערמעגען קאנפיסקירט.

די מאכט האט זיך פעראינטערעסירט מיט דעם ענין, און אדורכגעפיהרט א גענויע אויספארשונג. עס האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז דער זיידע פון אלגא שפענער — ערנסט היינריך, איז נישט געווען קיין אויפשטענדיגער נאר פונקט קאפויער, ער איז געווען א פעררעטער געגען די אויפשטענדיגע. ווען די אויפשטענדיגע האבען זיך וועגען דעם דערוואוסט, האבען זיי היינריכ׳ן אויפגעהאנגען.

צווישען די אנפיהרער פון די אויפשטענדיגע האט זיך אויך דעמאלט געפונען הענריק זשעוווסקי, א פאטער פון סטאראסטע אלעקסי זשעוווסקי.

דער וועטעראן פון דעם אויפשטאנד לעבט נאך און וואוינט איצט אין דארף סרעבנא, ער האט אויך דערצעהלט דעם אמת וועגען היינריכען. היינריכס פערמעגען ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, האבען אויך נישט די רוסען קאנפיסקירט נאר די פאמיליע האט פערקויפט דאס גוט אין יאהר 1908 און וועגען דעם זענען פערהאן נאטאריעלע אפשריפטען.

אזוי-ארום האט זיך ארויסגעוויזען, אז עס וואלט גלייכער געווען פאר אלגא שפענער ווען זי דערהזעקט בעסער נישט די אלטע געשעהענישען.

א פארפאל

(2) דער 26 יעהריגער סטאניסלאוו קאוואלסקי, א פוהרמאן פון קיעלמא 41 איז אדורכפאהרענדיג די זגאיעריקאווע אנגעפאהרען אויף אנ׳אויטא. די פערד האבען זיך צובריקעוועט און קאוואלסקי האט זיך באלד געפונען אונטער די רעדער פון דער אייגענער פוהר.

די פאגאטאוויע האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פון פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

היינט, זונטאג, אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע א פארלעזונג פון ד״ר פ. פרידמאן (אין דער פוילישער שפראך) אויף ד. ט.: „די ערשטע פאזע פון דער עמאנציפאציע פון די יודען אין אייראפא.״

א געלונגענער קוכען

דערפרעהט די גאנצע פאמיליע. צופרידען איז אלערערשט די הויז-ווירטין, ווייל דאס באקען איז איהר אנגעקומען לייכט, זי ווייס נאך דערביי, אז זי האט ערשפארט א סך געלד, כאטש זי האט פערברויכט די בעסטע צוטאטען. אלע אין דער פאמיליע זענען פול מיט פרעהליכער אנערקענונג און אלע עסען דעם קוכען מיט אנ׳אויסערגעוועהנליכען אפעטיט. די ערפאהרונג לערנט, אז דאס געבעקס, צוגעריכט מיט עטקערס פראשקעס, בעצייכענט זיך מיט א לייכטער פערדייאונג און איז דערביי אויסערגעוועהנליק נאהרהאפט. „האט דער פאטער מיט׳ן זוהן געזאגט דער מוטער, אז באקען קוכענס, איז נאר מיט באקין״.

יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. פראדרעזאן און ד. בייגעלמאן.
„ארט״
זאכאדניא 43
אויפ׳ן אלגעמיינעם פערלאנג נאר נאך 2 טעג!
היינט - 1 פארשטעלונג: אנהויב 9 א זייגער אווענד
גרויסער 3-שעה׳דיגער קאנצערט-פראגראם
אויף דער
א.נ. מאסקאראד אלטשטאדט
1. שאכנע-יאכנע, 2. מייטעל, 3. באלעבאטיש, 4. מאנאלאג, 5) וואסער-טרעגער, 6. מאסקאראד, 7. שמידען, 8. אונזערע קינדער, 9. א מויד א צימעס, 10. א פרעהליכס, 11. נאקטורען, 12. אלט-שטאדט.
אנאנס! דינסטאג, דעם 12-טען פרעמיערע פון 4. פראגראם א.נ. „מים JUDEA״
די פארשטעלונגען הויבען זיך אן פינקטליך. דער זאל איז גוט בעהייצט.
בילעטען צו בעקומען טעגליך פון 6 אווענד, שבת—פון 2–5 און פון 7 אוו.

די אקציע פאר די ישיבות אין פוילען

די אקציע פאר 74 ישיבות האט ארויסגערופען ביי אונז אין שטאט א גרויסען אינטערעס, די רבנים דעלעגאטען פון „ועד להצלת הישיבות אין פוילען" בעזוכען צוזאמען מיט חשוב'ע לאדזער בעה"ב פיל פון די היגע נכבדים און ווערען איבעראל אויפגענומען מיט כבוד.

היינטיגען שבת האבען אין פערשידענע שוהלען און שטיבלעך גערעדט ביים דאווענען די רבנים פון פינסק, קאברין, ראקאוו און ביסטריק וועגען דער רעטונג-אקציע פאר די ישיבות און זייערע דרשות האבען איבערגעלאזען א גרויסען רושם.

א בעזונדערן איינדרוק האט געמאכט דעם פינסקער רב'ס דרשה הגאון ר' אהרן וואלקין שליט"א, אין דער אלטשטעטישער שוהל.

אויך אין סינאגאגע האט ד"ר ברוידע מיט א בעזונדער ווארימקייט בעריהרט די אקציע פאר די ישיבות און געבעטען מיטצוהעלפען איהר מיט וואס ס'איז מעגליך.

היינט, זונטאג, 6 אוועגד, קומט פאר א מאסען-מיטינג אין ווילקער-שוהל געווידמעט דער דאזיגער אקציע.

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען דער ראבינאט און די חשוב'ע רבנים.

ווער איז בעפרייט פון לאקאל-שטייער?

צוליב די השתדלות פון דעם אינוואלידען-פעראיין האט דער מאגיסטראט אין הסכם מיט דער פינאנץ-קאמער בעפרייט פון לאקאל-שטייער אלע מלחמה-אינוואלידען, וועלכע בעקומען אינוואלידען רענטע, פון לאקאל-שטייער זענען אויך בעפרייט אלע הויז-וועכטער און ארבייטסלאזע, וועלכע בעקומען אונטערשטיצונג פונ'ם ארבייטס-לאזען-פאנד.

אויסצייכנונג פאר לאדזער פאליציי

(—) געכטען האט זיך צום פאליציי־קאמענדאנט אין לאדז געווענדעט א דעלעגאציע פון סאם־נאַציטער און אויבער־שלעזישע קוילען־גרובענס און איבערגעגעבען 500 זלאטעס פאר די פאמיליעס פון די אומגעקומענע און געשטארבענע פאליציאנ־טען פון אגזער שטאט. דאס געלד האט מען איבערגעגעבען אלס בעווייז פון אנערקענונג פאר דער לאדזער פאליציי, וועלכע האט געהאלטען א מוסטערהאפטע ארדנונג און אסיסטירט די טראנספארטען קוילען־קריזיס אין לאדז.

ווען מען דארף עפענען און שליסען די טויערען

(—) די שטעטישע סטאראסטווע האט פער־ארדענט אז די טויערען זאלען זיין געשלאסען פונקט 11 און געעפענט ווערען פונקט 6 א זייגער. פאר שפעטער עפענען אדער פערמאכען די טויערען וועלען די וועכטער צוגעצויגען ווערען צו פעראנט־ווארטליכקייט.

נ"ע משה טענענבוים

פרייטאג 11 אזייגער אין אוועגד איז גע־שטארבען אין עלטער פון 43 יאהר דער לאנג־יעהריגער דרוקער-פאכמאן משה טענענבוים.

משה טענענבוים איז געוועזען א לעהרלינג און דאן א שותף פון דרוקער-מייסטער משה שיי־ניאק, נאך צוליב זיין געזונדצושטאנד האט ער בעמוזט איבעררייסען מיט דער דרוקער-קונסט, פון וואס ער האט געהאט גרויס עגמת נפש, ווייל ער האט זעהר ליב געהאט די קונסט.

די לעצטע יאהרען איז ער איבערגעגאנגען צום פאפיר-האנדעל. אלס זעהר עהרליכער מאן איז ער ביי אלעמען געוועזען זעהר בעליבט.

משה טענענבוים האט פער'יתומט א פרוי מיט 4 קינדער.

זאל איהם די ערד גרינג זיין.

מעלדונג

יוגענד-סעקציע ביי פועלי-אמוני-ישראל לאדז וואסקאדניא 66, פראנט 1. שט.

זונטאג, פ' פקודי פינקטליך 7 אוועגד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל (וואסקאדניא 66) א חברים-פערזאמלונג. טאג-ארדנונג: א) טעטיגקייטס-בעריכט ב) שאפען א גמילות-חסדים-קאסע, ג) וואהלען פון א פערוואלטונג, ד) דיסקוסיעס.

אייגאנג פריי! קומט מאסענווייז! 4878

דאנקזאגונג.

דערמיט געפין איך פאר מיין פליכט אויסצודריקען מיין הערציגסטען דאנק דער אסעקוראציאנס-געז. „EUROPA" אקצ. געזעלש. אין ווארשא (אפט. לאדז, 6 שערפיען 4)

פאר די שנעלע און פינקטליכע אויסצאהלונג פונ'ם אסעקורירטען קאפיטאל פון דער פאליסע נומ' 9457, נאכ'ן טויט פון מיין פרוי הילדא, וועלכע איז געווען אסעקורירט אין דער אויבענדערמאהנטער געזעלש. פונ'ם 1. סעפטעמבער 1927 י.

(—) Oskar Holicki vel Holike

Andrzejów, pod Łodzią 4868

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט, זונטאג, דעם 10. מערץ. ד. י., 8.30 אוועגד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנע 4)

א פארלעזונג (אין דער פוילישער שפראך)

א.ד.ט.: „די ערשטע פאזע פון דער עמאנציפאציע פון די יודען אין אייראפא".

פרעלעגענט: ד"ר פ. פרידמאן. איינגאנג פריי!

דינסטאג, 8.30 אוועגד אין לאקאל פון „הזמיר"—פייערליכער געזעגנונגס-אוועגד מיט דער בעטייליגונג פון דעפ. ד"ר ראזענבלאט, רעד. אוגער און רעדמאן ד"ר מ. היגרעס פון ווארשא.

מען מוז אפרייניגען דעם שניי

(2) דער היי־יעהריגער שווערער ווינטער האט אנגעמאכט גרויסע שארענס קודם כל די הויז־ווירטען, איצט ווערט אינטענסיוו געארבייט ביים א־רויספיהרען די בערג־שניי פון די הויפען, ארא־ווארפען דאס אייז און שניי פון די דעכער. עס מוזען דערביי געברענגט ווערען אין ארדנונג די גע־פלאצטע רעהרען פון מאסערלייטונג, אויביקאציעס א. ה. גל.

דער סאניטארער צושטאנד פון די הייזער געפינט זיך אונטער'ן קאנטראל פון א סאניטארער קאמיסיע, וועלכע בעזוכט איצט די הייזער און שטעלט צוזאמען פראטאקאלען געגען די הויז־ווירטען און וועכטער פון די הייזער וואו עס איז נאך נישט געבראכט געווארען אין ארדנונג.

רעגיסטראציע פון קינדער אין די שול-יאהרען

(מ) דער מאגיסטראט האט ארויסגעגעבען פאל־גענדע פעראַרדנונג וועגען רעגיסטרירען פון קינ־ער אין די שול־יאהרען.

יעדער הויזווירט אדער אדמיניסטראטאר פון הויז איז מחויב זיך צו מעלדען אין דעם ענטשפרע־כענדען פאליציי־קאמיסאריאט אפצונעהמען בלאנ־קעטען אויספילען זיי און צוריקגעבען בעקומען די קוויטירונג ביז 19 מערץ ה. י. 12 א זייגער ביינאג.

אויב אין דעם הויז געפינען זיך נישט קיין קינדער, וועלכע זענען געבוירען אין די יאהרען 1922, 1921, 1920, 1918, 1917, 1916 און 1915, דארף מען וועגען דעם אנווייזען אין די בלאנקעטען און זיי אפגעבען אין די קאמיסאריאטען.

פאר עובר זיין די פעראררנונג וועלען די שול־דיגע צוגעצויגען ווערען צו פעראנטווארטליכקייט.

אויפמערקזאם, פוהרמאנעס!

בעזארגט אייך מיט נומערן, צו מעגען פאהרען איבער דער שטאט

(—) פונ'ם 11־טען מערץ אן הויבט אן דאס מיליטעריש־פאליצייאישע ביורא ביים מאגיסטראט ארויסצוגעבען נומערן אויפ'ן רעכט צו פאהרען איבער דער שטאט. נומערן וועלע ארויסגעגעבען ווערען נאר די אינהאבער פון פוהרען, פלאטפארמעס ריסארקעס, פערשידענע פוהרמאנעס און ראזוערען, וועלכע וועלען בעווייזען, אז זיי וואוינען אין לאדז.

די פעראנען, וועלכע וועלען ביז'ן 15־טען אפריל נישט בעזיצען די פארשריפטליכע נומערן און וועלען פאהרען איבער די גאסען וועלען בע־שטראפט ווערען ביז 500 זלאטעס און 2 חדשים ארעסט.

א הלואה פון 200 מיליאן זלאטעס

וויל דער לאדזער מאגיסטראט ביים פינאנץ-מיניסטעריום.

(—) ווי מיר דערוויסען זיך פיהרט איצט דער מאגיסטראט אונטערהאנדלונגען מיט'ן פינאנץ מי־ניסטעריום וועגען א הלואה פון 200 מיליאן זל. אויף אויסצופערטיגען די קאנאליזאציע און וואַ־סער-לייטונג אין לאדז.

די דאזיגע איגטערהאנדלונגען זאלען פערענ־דיגט ווערען אין פערלויף פון דער היינטיגער וואך.

אינטערוועגץ וועגען א שטייער-הנחה.

(2) ווי בעוואוסט האט דאס פינאנץ־מיניסטער יום, א דאנק דער אינטערוועגץ פון די לאדזער סוחרים, ארויסגעגעבען א צירקולאר, לויט וועלכען איינציגע הורטאַניקעס, וועלכע פיהרען נישט קיין בעשטענדיגע האנדעלס־ביכער, בעקומען א שטייער־הנחה 1 פראצענט פונ'ם אומזאץ, אנשטאט צוויי פראצענט. די הנחה בעקומען אבער נאר הורט־מאזניקעס, וועלכע שטעהען שלעכט, זענען צוליב שטייערן אדער אנדערע סיבות רואינירט. קעם שלעכטען מצב פון די הורטאזניקעס דארף פעסט־שטעלען א בעאמטער פונ'ם שטייער־אמט. נעגען דעם לעצטען פונקט טרעטען ווידער ארויס די סוח־רים, וועלכע טענה'ן, אז זיי ווילען נישט זיין אפ־הענגיג פון גוטע', אדער שלעכטען ווילען פון בעאמ־טען; זיי האבען בעשלאסען זיך ווידער צו ווענדען צום פינאנץ־מיניסטער מיט א בקשה איינצושטעלען 1 פראצ. אומזאץ־שטייער פון אלע הורטאזניקעס, וועלכע פיהרען נישט קיין בעשטענדיגע האנדעלס־ביכער. 233

ער האט נישט געוואלט דינען אין מיליטער

(2) דאס קרייז־געריכט האט געכטען בע־האנדעלט דעם פראצעס געגען דעם 26־יעהריגען אייזיק עקשטיין, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אז ער האט זיך אין יאהר 1924 אלס פאבאראזיע נישט צוגעשטעלט צו דער פאבאר־קאמיסיע. מען האט נאך דעם אנטלאפענעם ארויסגעשיקט שטעק־בריף און עס איז פעסטגעשטעלט געווא־ען, אז עק־שטיין האט זיך א שטיקעל צייט אויסבעהאלטען אין ווארשע, נאכדעם איז ער ארויסגעפאהרען קיין קראקע, דארטען געקויפט פאלשע דאקומענטען און אנטלאפען קיין ווין, נאכדעם קיין איטאליען און גריכענלאנד און ענדליך זיך בעזעצט אין ירושלים. אין 1925 איז עקשטיין צוריקגעקומען קיין פוילען וואו עס האט איהם אין קינא „אפאלא" רער־קענט און ארעסטירט א פאליציי־אגענט.

דאס געריכט האט פערמשפט עקשטייגען אויף 8 חדשים טורמע.

דער בעקאנטער רעכטס-קענער

י. אינפעלד

וואוינט איצט אויף פעטריקאווער 31.

שפרעכשטונדען טעגליך פון 5–8 אוו.

נעמט אויף אונטער דורכצופיהרען אין בוררים־געריכטען די שווערסטע סכסוכים געשעפטסהאנדעלס און לויט די פערפליכטענדע געזעצען.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע

20 נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

אנשעל שאר'ס אמעריקאנער יודיש טעאטער

לעצטע 3 גאסט-פארשטעלונגען

פון דער בערימטער אמעריקאנער קינסטלערין

דארא ווייסמאן

היינט, זונטאג, דעם 10-טען, 9 אוועגד

צום לעצטען מאל דארא ווייסמאן אין איהר ריזיגען ערפאלג, שאר'ס גרויסע אמעריק. סענסאציע

ווייב און געליבטע

מארגען, מאנטאג, ד. 11-טן 9 אין אוועגד

צו פאפולערע פרייזען

אנשעל שאר'ס נייעסטע אויפפיהרונג / דארא ווייסמאן אין א נייער גרויסער קונסט-ראלע אלס

ארעסטאנטקע № 49

מעלאדראמע אין 3 אקטען פון זאלאטארעווסקי.

דינסטאג, ד. 12-טן, 9 אוו. צו פאפולערע פרייזען

א מתנה פון אנשעל שאר פאר די הונדערטער מענשען, וואס האבען פאריגע וואך נישט בע־קומען קיין בילעטען, וועט דארא ווייסמאן שפילען צום לעצטען מאל

די מאמע פון דער וועלט

ט'נעמט אנטייל (לויט א.ב.) מרויען: בעזמאן, גאריטאווא, מאכאראווסקא, נערה, פאדער־מאן, קארעני, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראוו־סקי, מאטקאוו, ניידוי, פאלאנסקי, ישראל קאמפא־ניעץ, אמינאוויטש, ראקאוו.

אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. וועלמאן.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען ביי דער קאסע.

ציהונג פון דער 18-טער מלוכה-לאטעריע

5-טער קלאס — 3-טער טאג

80.000 זל. — נר. 43019.

10,000 זל. — 142328.

1000 זל. — 64861.

800 זל. — 64234 78254 99034.

600 זל. — 34154 55731 59080 59359 80090 83182 85937 90192 94521 97178 98723 108213 116223 140113.

500 זל. — 3072 5987 7797 13164 21617 30059 43765 71575 79935 80707 92403 93706 96086 102183 117287 117867 124466 134216 143992 145165 161736.

5-טער קלאס — 4-טער טאג.

25 000 זל. — נר. 111521.

20,000 זל. — 4579.

15,000 זל. — 14788.

10,000 זל. — 135771.

5,000 זל. — 7360.

3,000 זל. — 9733 33368 39659 130580 159635 162518.

2,000 זל. — 45019 47159 63424 75432 80342 101651 156726 157457 165268 170698 173153.

1,000 זל. — 7452 10927 1809 48721 66707 72149 72498 90052 100046 100274 101080 106541 121660 128035 135141 159401 162479 166264 173065 174614.

600 זל. — 9385 23007 47789 54634 58938 69247 64669 64880 73529 78928 79292 80599 90693 102237 105052 131062 142335 166548 167821 174032.

אנאנסען אין נייעם פאלקסבלאט האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

אין די פּערלאַזענע פּאַלאַצן

פון עקב-קייזער ווילהעלם

דער באַקאַנטער אַמעריקאַניש-יודישער זשור־נאַליסט הערמאַן לאַנג האָט, זייענדיג אין דייטשלאַנד, באַזוכט קייזער ווילהעלמ׳ס פּאַלאַצן אין פּאָטסדאַם. די דאָזיגע קייזערליכע ירושה פּאַלאַצן ווערען איצט מערהסטענס באַזוכט דורך טוריסטען. הערמאַן לאַנג גיט פאָלגענדע אינטערעסאַנטע שילדערונג פון פּאָטסדאַם:

איך בין צוגעקומען צו די וואָר אַלטע פּאַלאַצען אין פּאָטסדאַם, געבויעט מיט וואונדער פון אַ קעניגין אין אַזאַ צייט או נפון אַ קייזערין אין אַנ־דערע צייט, געבוידעט מיט קונסט־פיגורען ביי די געזימסען פון דרי העכער, ביבלישע פיגורען און פיגורען פון קריגער. בי זאיבער׳ן וועלט־קריג איז נאָך דאָרט געווען לעבען. פּאַלאַצען געבויט מיט דורות צוריק. איין מאָל האָט זיך דאָרט אויפגע־האַלטע זאַזאַ קרוב פון דער קייזערליכע פאַמיליע און אַנ׳אַנדערע מאָל אַ צווייטער. איצט איז דאָס אַלץ אָפּגעשלאָסען פאַר פרינצלעכע אייטזאויער די רעפּובליק האַלט זיי פאַר מוזעאומ׳ס פון שטיקער געוועזענעם לעבען, אינעווייניג איז פוסט.

דערביי, נעבען די אַלטע פּאַלאַצען, געפינט זיך דער קייזער־הויף. דאָרטען האָט מען ביז׳ן סוף פון וועלט־קריג כסדר מושטירט קייזער ווילהעלמ׳ס לייב־גוואַרדיע, זיין אייגענע וואַך, מיליטער־לייט, אַלע אין איין הויך, אַקוראַט אין פּינקטלעך זיבעצי־פיטיגע, און אַלע מיט איין פנים־קאָליר, געקליי־בענע און איבערגעקליבענע, און אַלע אין איין קליידונג צום מינדעסטען פּינטעל, צום מינדעסטען שטריכעל. מען האָט זיי דאָרט מושטירט יעדען פריהמאָרגען און יעדען פאַרנאַכט או קייזער וויל־העלם איז אָפט צו זיי אַרויסגעקומען, בעטראַכט זיי, בעקוקט זיי. דער הויף איז נישט קיין איבע־ריקס גרויסער. ארום הויף איז אַ הויכער פּאַ־קאַן מיט אַ גרויסער טויער און אַ קליין טירעל אינ׳ם טיער. דורך דעם טירעלע פלעגט ווילהעלם אהין אַריינקומען.

איך האָב איצט אַריינגעקוקט אין הויף. צווייהינער האָבען זיך פרידליך אַרומגעשפּאַצירט און געפּיקט מיט די שנאָבלען אין גראָז אַריין. צעהן יאָהר, אַז מען האָט דאָרטען נישט געטראָטען, האָט זיך צושפּראָצט גראָז איבער די געפלאַסטערטע שטיינדלעך אין בריק אַ פּאָר ברעטער ביי אַ ווינ־קעל אין פּאַרקאַן האָבען איצט אָנגעהויבען פוילען. שטיקער פון די ברעטער זענען אָפּגעפאַלען עס איז געוואָרען אַ לאָך. אין דעם לאָך גייען אַריין הינער, די צוויי הינער האָבען געקוואָקעט, גערעדט צו זיך אַליין, און יערע וויילע האָבען זיי אַ קוק געגעבען אין אַ הויפענדעל גראָז אַריין.

און פון דאָרטען הויבען זיך אָן גאַסען אין פּאָטסדאַם.

פּאָטסדאַם האָט פערשידענאַרטיגע גאַסען; מאַנכע מיט אייטזאויגער אַלטע דייטשע אַריסטאָ־קראַטיע, און מאַנכע מיט אַזעלכע וועלכע האָבען פאַר דער מלחמה געבילדעט די דינערשאַפט אַרום די פּאַלאַצען פון די קייזערליכע משפחות. אַנדערע גאַסען זענען שמאָל און געדרייט. איך בין צוגעקומען צו אַ גאַס מיט אַ פאָלקס־שול אויפ׳ן ראָג. דאָס איז שוין אַ שולע פון דעם יאיצטיגען דייטשלאַנד, פון דעם נייעם, פון דעם רעפּובליקאַנישען. די גע־ביידע, אין וועלכע די שול געפינט זיך, איז אָבער אַן אַלטע. שטאָטישע קינדער פון עטליכע גאַסען אַרום, גאַסען מיט קליינע געשעפטלעך, צווישען ווי „שפּייז־קראָמען“ און דאָ און דאָרט אַ „ביר־האַוז“ (אַ שענק). צווישען די קינדער אין דער שולע, קינדער פון קליינע קרעמערס, איז אויך דאָ אַ קינד, ווילהעלמס אַנ׳אייניקעל. אַ זוהנדעל פונ׳ם קרוינפּרינץ, וועלכער וואוינט נאָך אין פּאָטסדאַם...

איך בין דאָס דערגאַנגען ריידענדיג מיט שכנים מיר איז שוין געוואָרען אינטערעסאַנט צו וויסען, ווי אַזוי די קינדער אין דער שולע בעציהען זיך צו זייער חבר׳ל, קייזער ווילהעלמס אייניקעל, און צי ווייס ער אַליין זיין געוועזענעם יחוס...

— נו, דאָס צו וויסען איז ער נאָך צו יונג — האָט מיר אויף מיינע פראַגען געענטפערט אַנ׳איינהאַבער פון אַ קראָם, נישט ווייט פון דער שול, אַ דייטש מיט אַ פולען האַלז און אַ ברייטען אויפגע־הויבענעם רוקען, אָה! אַ ראָק און יאָהן אַ וועסט, און מיט ברייטע שלעקעס פון די הויזען צו די פּלייצעס אריבער. — און די אַנדערע קינדער — האָט דער דייטש מיט די ברייטע שלעקעס ווייטער גערעדט — ווייסען אויך ווייניג... נאַטירליך, מען ווייס יאָ — האָט ער באַלד זיך אויך אַ כאַפּ געטון און אַ ציה געטון אַ שלעקע איבער אַ פּלייצע, — אַוודאי ווייס מען... קינדער דערגעהען עפּעס און קומען פרעגען, מען פרעגט ביי די מאַמעס... די קינדער זענען נאָך נייע... נאָכ׳ן קריג געבוירען...

דער דייטש איז אַנטשוויגען געוואָרען און געשאָקעלט מיט׳ן קאָפּ, ווי ער וואָלט אָנגעהויבען רעדען אין זיך אַליין. כ׳האָב אָנגענומען, אַז ער וויל נישט רעדען צו אַ פרעמדען מענש. און כ׳האָב איהם געזאָגט אַז מיין אינטערעס איז אַ זשורנאַליסטישער. איך בין אַ צייטונגס־מאַן פון אַמעריקע. און גאָר אַזעלכע קליינינקייטען זענען מיר אינטערעסאַנט. ער האָט זיך דאַן פונאַנדערגעלאַכט און בעמערקט:

— דער „אַמער יונגע“ (ווילהעלמס אַ ניי־קעל, וועלכער געהט אין פאָלקס־שול צוזאַמען מיט אַנדערע קינדער) וואָלט אפשר אַמאָל גאָר געווען דער קייזער פון דייטשלאַנד...

און מאַכט אַזוי — ווען נישט די רעוואָלוציע...

ערשטקלאַסיגער הערען-שניידער-אַטעליר
א. ח. קוטשינסקי פּעפּער-גאַס 20
מאַכט בעקאַנט די ב׳ קונדשאַפט, אַז צום זומער־סעזאָן נעם איך אָן בעשטעלונגען פון פערשידענע אייגענע און אַנפּערטרויטע סחורות. לויט די יעצטיגע נייעסטע, אויסלענדישע מאָדעלען אויף די לייכטסטע בעדינגונגען. רעעלע בעהאַנדלונג!
מיט אַכטונג — פּינקטליכע אויספיהרונג!
A. Ch. Kuczyński, Pieprzowa 20.

טעלעגראַמען

תביעות פון בעדואינער

ירושלים, 9 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) די בעדואינער שבטים ארום ת״ חי זענען אַרויס־געטרעטען מיט תביעות געגען די יודישע קאָלאָניסטען און זענען אויך אָנגעפאַלען אויף די קאָלאָניסטען. די ארץ ישראל רעגירונג. האָט פּער־אָרדענט אָפּצושטעלען די אַרבייטען אויף דעם שטרייט באָדען ביז עס וועט נישט אויפגעקלערט ווערען, צו וועמען דער באָדען געהערט.

א יודישע פערזאַמלונג לכבוד מיליוקאָוו׳ס יובילעאום

פּאַריז, (יט״א) אין צוזאַמענהאַנג מיט די פייערונגען לכבוד דעם 76־יעהריגען געבורטס־טאָג פון געוועזענעם רוסישען אויסערן־מיניסטער און בע קאַנטען פיהרער פון די קאַדעטען פּאַוועל מיליוקאָוו איז ד אָרגאַניזירט געוואָרען אויך אַ יודישע פער־זאַמלונג, אויף וועלכער עס זענען אַרויסגעטרעטען שליאָסבערג און ה. י. שעכטמאַן.

אַהוי. שליאָסבערג האָט אין זיין רעדע גע־לויבט מיליוקאָוו׳ס ענטשיידענעם קאַמף פאַר דער גלייכבערעכטיגונג פון אַלע בירגער אין אַמאָליגען רוסלאַנד. שעכטמאַן האָט געשילדערט אין אַלגעמיינע שטריכען די שווערע לאַגע פון דער רוסישער עמי־גראַנטישער אינטעליגענץ, וועלכע איז ערשט איצט ביכולת צו פערשטעהען די געפיהלען פון פערפאָלגטע נאַציעס, וועלכע מוזען לעבען אין גלות.

איינשטיין-ביוסט

בערלין, 9. (טעלעגראַפיש דורך יט״אא). די דייטשע רעגירונג האָט אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם 50־טען געבורטס־טאָג פון פּראָפ. איינ־שטיין, איינגעקויפט זיין ביוסט, וועלכער איז געמאַכט געוואָרען דורכ׳ן סקולפּטאָר אייזענשטיין. דער ביוסט [illegible] פיעם פון דעם ביוסט.

פּאַריז / לע דעפּא—די קולוארן פון דער תפיסה

(ענדע פון דער 4 זייט).

גרויב, איז מען מכבד דעם אַרעסטאַנט אין „סאַל־דע פּוי“ (זון־זאַל) דאָרט איז מען איהם בודק די קעשענעס, מ׳נעהמט צו ביי איהם דאָס געלד, און מען גיט איהם אַ מין תפיסה־געלד. רעגיס־טרירט וועט ער ווערען ביים „גרעפיע“.

פון דעם מאָמענט אָן צוגעהן זיך די אַרעס־טאַנטען אין צוויי זייטען: מענער פון איין זייט, פרויען פון דער צווייטער, מענער האָבען וועכ־טערס, פרויען — וועכטערינס. פון ביידע זייטען שטעהען צוויי בעזונדערע גרעניץ־בעאַמטע. פון איין זייט מענער, און נאָר מענער קענען אַריין אין דער מלוכה; פון דער צווייטער זייט נאָר פרויען, און נאָר פרויען קענען דורכגעהן דורך איהרע טירען.

דער מענער־קוואַרטאַל (קאַרטיע דען האָם), איז פיל שטרענגער און אומעטיגער, ווי דער פרויען־קוואַרטאַל. ער ענטהאַלט נישט ווייניגער ווי 76 צע־לעס, איינפאַכע, געטאָפעלטע און געדריי־פאַכטע. איינע פון זיי איז עקסטראַ אויסטאַפּיצירט פאַר גרויסאַרטיגע אַרעסטאַנטקעס. מיט קיין עס צימער האָט מען חי מענער נישט בעזאָרגט. זעהט מען זיי דערפאַר עסען שטעהענדיגערהייט. דער מענער איז אַ קאַרגער, איז אָבער פערהאַן אַ „קאַנטין“; וואו דער אַרעסטאַנט קען זיך צוקויפען עסען און טרינקען. געניטע רעפּאָ־לייט גנב׳ענען זיך אָן פרי־הער געניג געלד ווי זאָלען דאָ נישט קומען מיט קיין ליידיגע קעשענעס.

גרויסע מענער־באַנדיטען ווערען געוועהנליך אָפּגעשיקט אין „סאַנטע“. אָנגעזעהענע מערדער ווערען דאָ געהאַלטען אין טאָפּעלט־צעלעס געהיט דורך געהיים־פּאָליציאַנטען. די, וועלכע דאַרפען פּראָצעסירט ווערען פאַר׳ן געריכט פון די געשוואוי־רענע, ווערען דאָס רוב געהאַלטען אין קאָנסיער־זשערי — א תפיסה, וואָס געפינט זיך אויך דאָ, „פּאַלע דע לאַ זשוסטיס“ (יוסטיץ־פּאַלאַץ).

אַ מאָדנער בנין איז טאַקע אָט דער פּאַלאַץ פון גערעכטיגקייט. אַ דעפּאָ — די קולוארען פון דער תפיסה, אַ קאָנסיערזשערי — די תפיסה גופא און איז 2 שפאַן דערביי טאַקע דער פּאַלאַץ פון דער פראַנצויזישער יוסטיץ אַליין, אַלץ איז איין און דעם זעלבען בנין!

(פּאַריזער הײנט).

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט.
אַנאַליזען פון קאָל, אורין, לייכעץ א. אז. וו.
אורין־אַנאַליז — 4 זל.

טיפּען פון היינטיגען רוסלאַנד

פון נ. ראַנינ׳ס רייזע-איינדרוקען

א באָלשעוויטשקע צוליב די קינדער

מאַריאַשע האָט געוואוינט אויפ׳ן „בלאַטע“. דאָס איז אַמאָל געווען דער אָרעמסטער טייל פון שטאָט. דאָרטען האָבען געוואוינט די פערשטויסענע, די גרעסטע אָרעמע־לייט, בעלי־עגלות, טרעגער און סתם פּראָסטע מענשען אָהן אַ בעשעפטיגונג. קיין אַרבייט איז זיי קיינמאָל נישט געווען שווער, אָבער קיין אַרבייט האָבען זיי קיינמאָל נישט געהאַט. אָט פון דער בלאָטע איז אין דער שטאָט אַרויסגע־קומען דער „בונד“. דאָרטען פלעגען מיר שטענ־דיג האָבען אונזערע פערזאַמלונגען, אונזערע אומלע־גאַלע קוואַרטירען. מיר זענען געווען זיכער, אַז די איינפאַכע איינוואוינער פון דער „בלאָטע“ וועלען אונז קיינמאָל נישט אַרויסגעבען דער פּאָליציי און אונז קיינמאָל נישט פערראַטען.

אַ לאַנגע צייט האָבען מיר אונזער קוואַרטיר געהאַט ביי מאַריאַשען. מאַריאַשעס מאַן איז געווען אַנ׳אַרבייטער אויף אַ טאַבאַק־פאַבריק. זיי זענען געווען נאָר־וואָס נאָך דער חתונה. זי האָט גע־וואוסט, אַז מיר זענען טרייפע מענשען, אָבער דאָס האָט איהר נישט געאַרט. זי פלעגט אונז היטען, ווי אַנ׳אויג אין קאָפּ. ווען איך פלעג פון דער קוואַר־טיר אַוועקגעהן, פלעגט מאַריאַשע אַריינקומען אין צימער, צוזאַמענקלויבען אַלע דינגע געדרוקטע פּאַ־פּירען און פלעגט עס בעהאַלטען, מורא־האָבענדיג, מאָמער האָב איך דאָס פערגעסען און איבערגעלאָ־זען, אַז אימיצער קען עס נאָך בעמערקען. מאַריאַ־שע איז קיינמאָל אין דער בעוועגונג נישט אַריינגעצויגען געוואָרען, און קיינמאָל אַפילו אויף אַזאַ פער־זאַמלונג נישט געגאַנגען, אָבער מיט אַ מאָהרענעם דרך־ארץ האָט זי זיך בעצויגען צו אונז. דאָס האָט איהר געזאָגט, אַז מיר זענען דאָס די פערטיידיגער פון דער „בלאָטע“, אַז מיר זענען זיך מקריב פאַר די אָרימע. מיר ווילען מאַכען, אַז זי, מאַריאַשע, זאָל האָבען אַ לייכטערן און בעסערן לעבען.

ווען איך בין געקומען אין דער שטאָט, וואו מאַריאַשע האָט געוואוינט, האָב איך זיך אָן איהר דערמאָהנט און בין אַוועקגעגאַנגען אויסגעפינען, צי מאַריאַשע וואוינט נאָך דאָרטען, צי זי לעבט. ווען איך בין צוגעקומען צום הויז, האָב איך אויסגעפונען, אַז מאַריאַשע וואוינט שוין מעהר נישט אויף דער „בלאָטע“, נאָר אויף דער הויפּט־גאַס, און איינער פון די אַמאָליגע רייכסטע הייזער פון שטאָט. איך בין אַהין אַוועק.

ווען איך האָב אָנגעקלאַפּט אין טיר, האָט מאַריאַשע די טיר געעפענט, זי האָט מיר דערקאַנט. מיט דער גרעסטער פרייד האָט זי ברייט פונאַנדער־געעפענט די טיר און האָט זיך מיט מיר אַרומגעכאַפּט ווי מיט אַנ׳אַלטען, גוטען בעקאַנטען. מאַריאַשע איז שרעקליך אַלט געוואָרען. זי האָט זעקס קינ־דער און אַלע וואוינען אין איין צימער. דאָס צימער פון דער אַמאָליגער רייכער הויז, וועמענס פענס־טער עס געהען אַרויס אויף דער הויפּט־גאַס, איז זעהר אָפּגעלאָזען. די פענסטער זענען אַלטע, צובראָכענע, פון דעם סופיט זענען גאַנצע שטיקער אַרויסגעריסען. די צוויי בעטען, וואָס שטעהען אין הויז ביי די זייטען פון צימער, זענען אַלטע, אָרעמע. אין מיטען שטעהט אַ טיש מיט אַ פּאָר צובראָכענע שטולען. אויף די ווענד הענגען בילדער פון די אָנ־געזעהענע קאָמוניסטישע פיהרער פון לאַנד. די ווענד זענען טיילווייז אויסגעקלעפּט מיט קאָמוניסטישע אויפ־שריפטען.

מאַריאַשע האָט מיך געבעטען זיצען, האָט גלייך אָנגעוואָרעמט טיי, און מיר האָבען זיך ביידע אַוועקגעזעצט נעבען טיש רעדען וועגען דעם, וואָס איז אַמאָל געווען און וואָס עס איז איצט. מאַריאַשע רעדט וועגען זאַכען, וועגען וועלכע זי האָט אַמאָל קיין שום בעגריף נישט געהאַט. זי רעדט וועגען מל־חמות, וועגען לעניני׳ן, אַפילו וועגען טראָצקי׳ן, מיט וועמען זי איז נישט איינשטימיג. מאַריאַשע קען נאָך איצט אויך נישט לייענען און שרייבען, אַזוי ווי זי האָט קיינמאָל נישט געקענט. אָבער אַלע איהרע קינדער זענען קאָמוניסטען. און שטענדיג הערט זי רעדען וועגען פראַגען פון לאַנד, פראַגען פון דער וועלט. איהר הויז איז פאַר איהר איצט געוואָרען אַ שולע, וואו זי הערט אויס, וואָס די קאָמוניסטען רעדען. ווען איך האָב איהר געשטעלט די פראַגע, ווי זי לעבט, צי זי איז גליקליך, צי זי איז צופרידען, האָט מאַריאַשע געזאָגט אָט וואָס:

„מיר לעבען זעהר אָרעם, עס פעהלט אונז ברויט, עס פעהלט אונז קליידער. מיר זענען אַכט מענשען אין דער פאַמיליע. עס איז נישטאָ, וואו צו שלאָפען, ווי געהעריג איז, מיר שלאָפען צו דריי מענשען אין אַ בעט. צוויי קינדער שלאָפען אויפ׳ן דיל. מיין מאַן, בערל, איז אַלט. ער קען קיין אַר־בייט נישט קריגען. אָבער דאָך בין איך צופרידען, ווייל די רעגירונג טוט אַלצדינג, אַז די אַרבייטער זאָל זיך לעבען בעסער. און אויב אונז לעבט זיך שלעכט, זענען זיי נישט שולדיג. אַמאָל, ווען מיר האָ־בען געוואוינט אויפ׳ן „בלאָטע“, האָט קיינעם פאַר אונז נישט געאַרט. אונזערע קינדער האָבען זיך גע־וואַלגערט אויפ׳ן גאַס. מיר האָבען אַפילו נישט גע־האַט קיין מעגליכקייט צו שיקען זיי אין תלמוד־תורה. אויף אונז, אויף די איינוואוינער פון „בלאָ־טע“, האָבען אַלע געקוקט מיט פעראַכטונג. מען האָט אונז פיינד געהאַט. מיר פלעגען זיך שעהמען אַרויסצוגעהן אויף די הויפּט־גאַס פון שטאָט, ווייל מיר זענען געווען אָרעם. מיר זענען אַרומגעגאַנגען אָפּגעריסענע. מיר זענען איצט אויך אָרעם און אָפּגעריסען, אָבער מיר קענען געהן, וואוהין מיר ווילען, קיינער שעהמט זיך מיט אונז נישט. מיינע קינדער געהען אין שול, לערנען זיך. מען מאַכט פון זיי מענשען, געלערנטע. און דערפאַר זענען אַלע מיינע קינדער טרייע קאָמוניסטען. אויפ׳ן „בלאָטע“ וואוינען איצט די, וואָס האָבען אַמאָל געוואוינט אויף די הויפּט־גאַסען. און מען האָט זיי איצט אַזוי פיינד, ווי מען האָט אונז פיינד געהאַט אַמאָל. איצט שעהמען מיר זיך מיט דער „בלאָטע“.

„איך מיט מיין מאַן — האָט זי ווייטער גע־זאָגט — האָבען שוין נישט וואָס צו ערוואַרטען פון לעבען. מיר זענען שוין אַלט, מיר וועלען לעבען נאָך פינף יאָהר, נאָך צעהן יאָהר. אָבער אונזערע קינדער וועלען זיין גליקליכער פון אונז. און איך לעב איצט מיט׳ן גליק פון מיינע קינדער. איך בין נישט קיין „פּאַרטיינע“ (געהערט נישט צו דער קאָמוניס־טישער פּאַרטיי) — זאָגט זי צו מיר — אָבער הער פאַר בין איך מיט׳ן גאַנצען האַרצען מיט די באָל־שעוויקעס, ווייל זיי זענען אונזערע פריינד. זיי זאָר־גען זיך פאַר די אָרעמע, זיי ווילען אונז פאַר מענ־שען מאַכען. איך ווייס — האָט זי געזאָגט, — אַז אַ סך פון די אָרעמע יענע מיט די באָלשעוויקעס נישט צופרידען. ווייל זיי לעבט זיך איצט ערגער ווי אַמאָל. אָבער זיי זענען נישט קיין „סאָזנאַ־טיעלנע“ (קאָמוניסטיש נישט בעוואוסטזיניג). זיי ווייסען נישט, אַז די רעגירונג וויל זיי מאַכען גליקליך.

„ווען איך וואָלט מיט מיינע זעקס קינדער געקענט פאָהרען קיין אַמעריקאַ צו מיינע ברידער אין ניו־יאָרק, וועלכע לעבען דאָרטען זעהר גוט, וואָלט איך דאָס זיכער געטון. אָבער קיין אַמעריקאַ לאָזט מען נישט אַריין, און אַנדערשוואו פאָהרען איז נישטאָ וואוהין. מוזען מיר פערבלייבען דאָ, און זיך מאַטער־רען. אויב שוין זיין דאָ, איז בעסער, אַז מיר האָבען אַ באָלשעוויסטישע רעגירונג“.

אַזעלכע מאַמעס, וואָס זענען אַליין אומגליקליך, אָבער זיי לעבען צוליב דעם גליק פון די קינדער, זענען דאָ אַ סך. מען רופט זיי אין רוסלאַנד „באָל־שעוויקעס צוליב די קינדער“.

ווען איך פלעג בעגעגענען אין רוסלאַנד מענ־שען, וואָס זענען גליקליך אַפילו אין זייער אומגליק, וואָס וואַרעמען זיך מיט דעם גליק פון זייער צוקונפט, פלעגט מיר ווערען אָנגענעהם, זייער גליק פלעגט מיך אויך אַביסעל דערוואַרעמען. און אַז עס פלעגט אַמאָל צו מיר דערגעהן אַזאַ קליינינקער פונק פון גליק אָדער צופרידענהייט, פלעגט מיר ווערען אַזוי גוט. וואָרום אין דעם איצטיגען רוסישען לעבען וועם איהר געפינען זעהר ווייניג מענשען, וואָס זאָלען אייך קענען דערוואַרעמען און דערפרערהען.

——:0:——

SPLENDID

הײנט און פאלגענדע טעג! ראספוטין און די פירשטין װאראנצאװ — הײנט און פאלגענדע טעג!

שכרות־ארגיעס פון א בעסטיאלישען פויער, וועלכער האט רעגירט מיט א מלוכה.

– אין די הויפט־ראלן: – WŁODZ. GAJDAROW i GRZEGORZ CHMARA – אויטאקראט. אויסגעהמען פון צאר ניקאלאי II און גראספירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש.

דער פילם ווערט אילוסטרירט מיט א ארטיסטישען כאר. אנהויב 4.30 א זייגער נאכמיטאג. סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער ליטונג פון ה' א. טשודנאווסקי.

שבת און זונטאג פון 12 ביז 3 נאכמיטאג זענען די פרייזען פון אלע פלעצער 50 גר. און 1 זל.

Zagubiono 11 weksli

1) na zł. 200 pł. 7.4. 1929 r. 2) na zł. 100 pł. 14.4. 1929 r. 3) na zł. 100 pł. 5.5. 1929 r. wszystkie trzy powyższe weksle z wystawienia H. Goldsztajn, Łódź, Zawadzka 39, zlecenie własne. 4) na zł. 100 pł. 30.5. 29 z wyst. A. Izydorek w Gnieźnie, Warszawska 5, zlecenie H. Goldsztajn, Łódź. 5) na zł. 100 pł. 10.5. 29 wyst. E. Dawny, Nakło, ul. Bydgoszkiego 26, zlec. H. Goldsztajn Łódź. 6) na zł. 112 pł. 20.3. 29 z wystaw. Ch. Krenig, Kutno, St. Rynek 7, zl. L. Rochberg, Łódź. 7) na zł. 100 pł. 8.6. 29 z wyst. Kolski, Sompolno, zlec. L. Rochberg. Łódź. 8) na zł. 100 pł. 17.7. 29 z wyst. G. Najman, Kalisz, Majkowskiego 11, zlec. L. Rochberg, Łódź. 9) zł. 100 pł. 20.4. 29 r. 10) zł. 100 pł. 15.5. 29 r. oba z wyst. Ch. L. Król, Tomaszów Maz. ul. Handlowa 12, zlec. L. Rochberg, Łódź. 11) na zł. 100 20.4. 29 z wyst. Lipman Rochberg, Łódź, Podrzeczna 9. Powyższe weksle unieważnia się. Uczciwy znalazca proszony jest o zwrot za wynadgodzeniem do

CHILA PIPER, Łódź, Zgierska 42.

א גרושה,

40 יאהר אלט, קינדערלאז, א מיטעלע, בעזיצט א מיטגיפט, ווינשט צו באקענען זיך מיט א וויטווער, אלט ביז 50 יאהר, מיט אייגענע פירמע. אפערטען אונטער „L. K." צום נייעם פאלקסבלאט. 4728

בעקאנטמאכונג!

אין מיין ערשטקל. הערן־ און דאמען־פריזער־אנשטאלט

12 פאלודניאווא 12

M. KUPKA

זענען די פרייזען פון שערען און ראזירען ערמעסיגט געווארען:

אין מענער־סאלאן:		אין דאמען־סאלאן:	
ראזירען	40 גר.	שערען דאמען	80 גר.
שערען	80	אייזען־ און פאר	80
שערען א יונגעל	50	אנדולאציע	1 זל.
קאפ־וואשען	50	קאפ־וואשען מיט עלעקטר. טרוקענאפאראט	1 זל.
עלעקטרישער מאסאזש	50	מאניקור	70 גר.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 5 marca do 11 marca r. b.

Dla dorosłych i młodzieży:

Epopea filmowa nieśmiertelnego dzieła ADAMA MICKIEWICZA

„PAN TADEUSZ"

Następny program: „CHATA WUJA TOMA"

Dr. A. MAZUR

ספעציאל־ארצט פאר אויגען, נאז און האלז־קראנקהייטען. ווי אויך שטים און שפראך־פעהלער

וואסכאדניא 65, טעל. 66-01

(איינגאנג אויך דורך פיעטריקאווער 46).

Dr. med. **B. Robinzon**

אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען.

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

נעהמט אן פון 9½–8 פריה און פון 4½–8½

מעבעל, שלאסעריי און שווייסעריי J. REDER

ŁÓDŹ, Konstantynowska 11 (Róg Zachodniej)

נעהמט אן אלערליי שלאסעריי־ארבייטען צו ביליגע פרייזען און פינקטליכע אויספיהרונג.

פריוואט־וואוינונג: גדאנסקא 20.

דאקטאר הארץ

צו ברענען

טרוקען, סאסנע, אלכע, דעמבינע, גראבארע און בוקאווע

צו הורט־פרייזען

קאנסטאנטינער 91

עס ווערען געברויכט קוואליפיצירטע הערען־שניידער געזוכט

בײ סומרי

נאוואטקי 31 טעל. 69-63

א ראלוואגען

אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען מיט אפסטעפּס

דאמבראווסקא 38 וויינבערגער.

Dr. med.I.WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

ספעציעל פאר לונגען און הארץ־קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קוואצלאמפּע

נעהמט אן פון 8 ביז 5 נאכמיטאג.

שפארט־געלד!

קויפט שירמס, שטעקענס

נור אין דער ווערקשטעל

ס. פייגענבוים, זאווישטשאנסקא 19

ווייל איהר קענט דארט קויפען מיט 25% ביליגער.

אכטונג! ס'ווערען אנגענומען אלערליי רעפאראטורען און אויך פארבען.

אויטאמאטען

פון בעקוועמקייט די נייעסטע סיסטעמען, קאנצעס־סיאנירטע דורך דער מאגיסטראט אין לאדז פאר דער גאנצער לאדזער אינדוסטרי

בארגט אוים

די האנדעלס־אמט בלאט פון אונאוויסען־סקיראנט

לאדז, אנדזשעיא 43

השבת אבדה

... 4 אפשטעמפלען ... פאר מיין ...

... 20 גר. ...

א קוואליפיצירטער געזוכט

צו דאמען־מאנטעל און 2 האנדנייעריגס ווערען געברויכט

בײ ווענגלישעווסקי

50 וואסכאדניא 50

Dr. med. H.LAJCHTER

צאהן־כירורג

דיאגנאסטיק, קין־, גימען־, און צונג־קראנקהייטען.

Konstantynowska 9. telefon 49-66

od 1½–5 po pol. 4604

ספעציעל פאר פאבריצער

אין האב צו פערקויפען א גארדינען־צעכעל־מאשין איבערלאק

צו ערפאהרען ביי יצחק שפירא, וואסכאדניא 15.

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

ספעציאליסט פאר הויט־, וועגעריש און מענער־קראנקהייטען...

Dr. med. **A. Uryson**

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציעל מאגען, דארם און לעבער־קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85

ווויכטיג פאר מחותנים

קויפט נישט קיין

מעבעל

עטוואר איהר איבערצייגט אויך איך מיין מעבעל־געשעפט

גדאנסקא (דלוגא)

Ch. LAZNIK, tel. 62-56

44

Dr. med. J. MANDELBAUM

Zawadzka 16a, tel. 27-52

ספעציאליסט פאר אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען.

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 5 ביז 7 אווענד.

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאלאג־אקושער

זגערזשער 11, טעל 34-72

נעהמט אן פון 8–6 אווענד

א פריילין

... וואשקא־... 72 פאזשע 1. ...

צאהן־ארצט Jakób Karmazyn

POŁUDNIOWA 2.

פאר פערזיכערטע פון קראנקען־קאסע ביים בעשט־לען קינסטליכע ציינער ווערען די קראנקע צייהען ...

Dr. J. HERSZFINKIEL

צוריקגעקעהרט.

ספעציאליסט פון קינדער־קראנקהייטען

זאוואדסקא 15, טעל. 11-87

נעהמט אן פון 8–9½ און פון 3–5 נאכמיטאג.

א פערקויפערין

... ל. גינצבערג, זאכאדניא 15, פון 8–10

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kościuszki 27 tel. 51-73

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקה. בעשטראהלונג ...

אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעהמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אווענד.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

א וועש־נייערין

צו מאגאזין ארבייט ... ביי וואלקאוויטש זגערזשער 5 ...

Dr. Rachela Lewi

פאנסקא 24, טעל. 42-72

צוריקגעקעהרט

געזוכט

... ג. נארדמאן, ציגעלנא 29

מעבעל

מאשינאוויץ ווערען אנגענומען צו ביליגע פרייזען

LEKARZ DENTYSTA צאהן־ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31-08

Dr. Rożaner

ספעציאליסט פאר הויט־, וועגעריש קראנקהייטען און מענער־שוואכע.

DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.

נעהמט אן פון 8–10 און 5–8, פרויען פון 3–4

אבאנעמענטס־פרייזען: אין לאדז — 5 זל. א חודש ... 1 — 2,40 ... 8 זל. ...

אנאנסען־פרייזען: ...

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.